

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Justýna Králová

Ochrana zvířat ve správním právu se zaměřením na problematiku správního trestání

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Ochrana zvířat ve správním právu se zaměřením na problematiku správního trestání vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 155 468 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 24. 6. 2024.

.....

Justýna Králová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí diplomové práce, JUDr. Soně Pospíšilové, Ph.D., a to jak za neocenitelnou pomoc při volbě tématu této práce, tak i za trpělivé rady, odborné znalosti a připomínky při jejím samotném psaní. Velké díky patří také mé rodině za jejich neustálou podporu, povzbuzení a důvěru, kterou do mě vkládali. Bez jejich podpory by mé studium nebylo možné.

Seznam zkratek

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ZOZT – zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

SŘ – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

TČ – trestný čin

KŘ – zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád

FO – fyzická osoba

PO – právnická osoba

MZ – ministerstvo zemědělství

SVS – státní veterinární správa

KVS - krajská veterinární správa

MV – ministerstvo vnitra

MO – ministerstvo obrany

ORP – obecní úřad s rozšířenou působností

PČR – Policie České republiky

TSchG – Tierschutzgesetz

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

Přestupkový zákon – zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Obsah

Úvod	6
1 Postavení zvířete v právu.....	9
1.1 Mezinárodní úprava ochrany zvířat	9
1.1.1 Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely .	9
1.1.2 Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat	10
1.1.3 Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely	10
1.1.4 Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě	10
1.1.5 Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu	11
1.1.6 Shmutí	11
1.2 Unijní úprava ochrany zvířat	12
1.3 Česká právní úprava zvířete.....	14
1.3.1 Zvíře z pohledu občanského práva	14
1.3.2 Zvíře z pohledu zákona na ochranu zvířat proti týrání	14
1.3.3 Zvíře z pohledu veterinárního zákona	15
1.3.4 Ostatní právní předpisy.....	15
1.3.5 Porovnání s trestněprávní úpravou	16
1.3.6 Shmutí	17
2 Trestněprávní ochrana zvířat.....	19
2.1 Trestný čin týrání zvířat.....	19
2.2 Trestný čin chovu zvířat v nevhodných podmínkách	20
2.3 Trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti.....	21
2.4 Shmutí.....	22
3 Správněprávní ochrana zvířat	24
3.1 Zákon na ochranu zvířat proti týrání.....	24
3.1.1 Blíže k přestupkům dle ZOZT.....	28
3.1.2 Chovatelé, chovatelé hospodářských zvířat, chovatelé v zájmovém chovu	30
3.2 Zákon o veterinární péči	31
3.2.1 Blíže k přestupkům dle veterinárního zákona	32
3.3 Shmutí.....	33
4 Správní trestání na úseku ochrany zvířat	34
4.1 Přestupek.....	34
4.2 Řízení o přestupku	36
4.2.1 Příslušnost správních orgánů v řízení o přestupku	37
4.2.2 Účastníci řízení o přestupku	39

4.2.3	Rozhodnutí v řízení o přestupku.....	40
4.3	Trestání dle zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	40
4.3.1	Zvláštní opatření.....	42
4.4	Trestání dle veterinárního zákona.....	43
5	Orgány vykonávající správní dozor a jejich význam	46
5.1	Veterinární správa.....	48
5.2	Postavení obcí s obecně rozšířenou působností	50
5.3	Shrnutí.....	51
6	Problematika mikročipů, množíren a další aktuální otázky	53
6.1	Úprava množíren.....	53
6.2	Inspirativní prvky z rakouské právní úpravy	56
6.3	Problematika centrálního registru	59
7	Závěr.....	61
	Seznam literatury	66
	Abstrakt.....	72
	Abstract	73
	Klíčová slova	74
	Key words.....	75

Úvod

Vztah člověka a zvířete je vztahem velmi specifickým. V dnešním globalizovaném světě se vztah mezi člověkem a zvířetem stal komplexním tématem, které výrazně rezonuje v různých sférách společnosti. Postupným rozvojem právních systémů se správní právo stalo nezbytným nástrojem pro regulaci a řešení otázek týkajících se této problematiky. Tato práce se zaměřuje na analýzu jak vztahu mezi člověkem a zvířetem prostřednictvím práva správního, tak na právní úpravu, která se jí týká. Toto téma nespočívá pouze ve vztahu mezi člověkem a zvířetem jako dvěma odlišnými druhy, ale i v jeho dopadu na sociální struktury a etické hodnoty. Správní právo zde vstupuje jako klíčový nástroj, který nám umožňuje zkoumat, jak jsou tyto vztahy utvářeny, regulovány a jak se s nimi pracuje.

Důležitost tohoto tématu spočívá nejen ve zvýšeném povědomí o právech zvířat, ale také v uznání role, kterou zvířata hrají v našem životě a společnosti. Správní právo v tomto kontextu funguje jako prostředek, jehož prostřednictvím můžeme regulovat tyto interakce, a tím přispět k udržitelnému soužití mezi člověkem a zvířetem. Výzkumným otázkám, kterým se budu věnovat, jsou jaké jsou v českém právním řádu možnosti správního trestání v oblasti ochrany zvířat a zda je současný stav právní úpravy ochrany zvířat uspokojivý či zda jsou v ní mezery.

Tato diplomová práce si tak klade za cíl provést analýzu současné právní regulace v oblasti vztahu člověka a zvířete z pohledu správního práva se zaměřením na problematiku správního trestání. Vycházet bude především z úpravy na úseku veterinární péče a ochrany zvířat proti týrání. Zahrne otázku postavení zvířete v občanském právu jako objektu *sui generis*, dále postavení zvířete z pohledu zákona na ochranu zvířat proti týrání a veterinárního zákona. Při tom se zaměří na aktuální vývoj právní úpravy a výzvy, kterým čelí, jako aktuálně například tématu tzv. množíren a centrální evidence mikročipů psů. Práce porovná trestné činy proti zvířatům s přestupky v této oblasti. Právě odlišení trestného činu od přestupku je jednou z důležitých otázek pro uplatnění odpovědnosti. Tyto pojmy mají společné to, že jde o protiprávní činy. Liší se však zájmem, který chrání, zaviněním i mírou společenské škodlivosti a v neposlední řadě prostředky, kterými tyto zájmy chráníme. Trestní právo by mělo být užíváno až jako poslední prostředek, protože právní následky u přestupků bývají (co se týče zásahu do sféry pachatele) mírnější – například za přestupek nelze pachateli uložit trest odnětí svobody.

První kapitola se bude věnovat postavení zvířete v právu z pohledu mezinárodní, unijní a vnitrostátní právní úpravy. Česká právní úprava obsahuje pojem zvíře v různých právních

předpisech různých odvětví práva. Tato kapitola tak bude rozebírat pojem zvíře z práva občanského, trestního a správního, jelikož každá z daných úprav pojem zvíře definuje odlišně.

Druhá kapitola se bude věnovat zvířeti jako předmětu útoku z pohledu práva trestního. Jelikož se tato práce věnuje mj. protiprávním jednáním proti zvířatům, je vhodné zevrubně popsat protiprávní jednání nejzávažnějšího charakteru. Tato kapitola proto bude věnovat pozornost především trestným činům pod hlavou VII trestního zákoníku, jejichž objektem je ochrana zvířat, a to trestné činy týrání zvířat (viz § 302 trestního zákoníku), chovu zvířat v nevhodných podmínkách (viz § 302a trestního zákoníku) a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (viz § 303 trestního zákoníku). Výše uvedené trestné činy v ní budou blíže rozebrány.

Třetí kapitola bude o správněprávní ochraně zvířat. Bude se tak věnovat analýze zákona na ochranu zvířat proti týrání a jeho smyslu a struktuře. Dále se bude věnovat přestupkům dle tohoto zákona, resp. jednáním, která se snaží postihnout. Ze stejného hlediska bude rozebrán i zákon o veterinární péči a přestupky dle tohoto zákona.

Čtvrtá kapitola bude věnována správnímu trestání na úseku ochrany zvířat. Rozebere obecně pojem přestupek a jeho znaky, dále bude věnovat pozornost přestupkovému řízení a jeho základním zásadám, správním orgánům a účastníkům v něm vystupujícím a rozhodnutí o přestupku. Tato kapitola bude obsahovat objasnění jednotlivých trestů, které lze uložit dle zákona na ochranu zvířat proti týrání a veterinárního zákona.

Pátá kapitola představí orgány, které vykonávají správní dozor v oblasti ochrany zvířat a jejich význam. Kapitola bude pojednávat o obcích s rozšířenou působností, veterinární správě i roli úředních veterinárních lékařů.

Šestá kapitola bude věnována problematice centrální evidence mikročipů, jelikož tato stále chybí, ačkoliv od 1. ledna 2023 existuje povinnost pro chovatele psy hlásit do centrální evidence. Tato kapitola se bude zabývat fenoménem množiren a její právní úpravou, jelikož tento pojem je v legislativě zakotven poměrně čerstvě. Legislativu týkající se této problematiky porovná s rakouskou právní úpravou, jelikož dle organizace World Animal Protection ji hodnotí jako jednu z nejlepších v Evropě.

Práce se snaží poskytnout komplexní přehled o základních povinnostech, jak je stanoví zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. V rámci práce se rovněž zaměřím na kritickou analýzu platné legislativy, identifikaci potenciálně problematických oblastí a případně navrhnout možné změny pro optimalizaci současného právního rámce.

Věřím, že porozumění těmto otázkám přispěje k dalšímu rozvoji právních nástrojů a postojů, které nám umožní efektivně a odpovědně řídit vztahy mezi člověkem a zvířetem v moderním právním rámci.

Tato práce bude čerpat především z legislativních zdrojů, tj. platné právní úpravy, a souvisejících důvodových zpráv. Práce bude vycházet též z odborné komentářové literatury, hlavně z díla Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích, 2. vydání od autorů Luboše Jemelky a Pavla Vetešníka, komentáře k veterinárnímu zákonu od Marcely Skřivánkové a kol. a Dále bude čerpat z monografických zdrojů, kdy nejdůležitější bude pro tuto práci monografie Ochrana zvířat v právu od autorů Hany Müllerové a Vojtěcha Stejskala. Práce bude využívat také řadu článků a učebnic. Stěžejním zdrojem bude rovněž Sborník stanovisek kanceláře veřejného ochránce práv týkající se ochrany zvířat.

Při psaní práce bude využita metoda popisná, využita především při zkoumání platné právní úpravy a metoda empirická, díky níž mohli být kontaktováni vybraní pracovníci všech čtrnácti Krajských veterinárních správ s žádostí na odpovědi na praktické otázky ohledně současného stavu praxe a jejich následné zhodnocení. Při rozboru právní úpravy bude využita metoda analytická a při definování vzájemných souvislostí zjištěných poznatků a zákonitostí fungování právního řádu metoda syntetická. V práci bude užita i metoda sběru dat, která umožní relevantní informace celistvě zhodnotit, a metoda komparativní pro porovnání české a rakouské právní úpravy v oblasti ochrany zvířat.

Tato práce byla zpracována ke dni 24. 6. 2024.

1 Postavení zvířete v právu

Pojem zvířete je z pohledu této práce nejprve nutno definovat a rámcově jej vymezit. V jednotlivých právních předpisech, které pojem ‚zvíře‘ obsahují, je využívána terminologie, která se od sebe více či méně liší. Ačkoliv jde o odlišnosti velmi jemné, z pohledu práva jsou podstatné. V. Stejskal uvádí, že tradice právní úpravy ochrany zvířat je poměrně mladá – nárůst zaznamenala více méně od 70. let minulého století, v českém právu ji nalézáme jen o několik desetiletí dříve.¹ To je zcela jistě pravda, nicméně vztah člověka a zvířete existuje v různých formách od samého počátku, a tento vztah se odpovídajícím způsobem postupem času i proměňuje.

Právní úprava oblasti ochrany zvířat není kodifikována, je roztržena do několika právních předpisů, není tak disciplínou pouze jednoho práva. Vycházíme především z práva životního prostředí, to je úzce spjato s trestním a správním právem. Prameny právní úpravy můžeme čerpat v mezinárodním právu, unijním právu, i v českém právním řádu. Právě české právní úpravě se bude věnovat tato práce nejvíce.

1.1 Mezinárodní úprava ochrany zvířat

Mezinárodní právní úpravu týkající se ochrany zvířat nalezneme především v mezinárodních úmluvách. Tyto smlouvy byly sjednány v rámci Rady Evropy, jejíž členem je Česká republika od roku 1993. Níže budou zmíněny všechny dohody, které se ochrany zvířat a nakládání se zvířaty v lidské péči týkají, a pod které ČR připojila svůj podpis. Dodržovat mezinárodní závazky stanovuje Ústava ČR článkem 1, odstavcem 2 a článkem 10, potažmo 10a. K níže zmíněným dohodám v podkapitolách 1.1.1.-1.1.5. připojila Česká republika svůj podpis, jsou pro ni proto závazné.

1.1.1 Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely

Tato dohoda, přijata ve Štrasburku dne 18. března 1986, uznává morální povinnost člověka chovat úctu ke všem zvířatům. Její platnost nastala dne 1. ledna 1991. Signatáři dohody se zavazují k tomu brát ohled na vnímání utrpení zvířat a jejich paměť. V preambuli této dohody je přesto připouštěno, že člověk v rámci výzkumu potřebuje v rozumných předpokladech zvířata využívat k pokusům. Využívání zvířat pro pokusy dohoda staví na roveň využívání

¹ STEJSKAL, Vojtěch. In: STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010, s. 9.

zvířat pro potravu, odívání či v hospodářství. Státy se v rámci této dohody zavazují k tomu, že budou hledat alternativní opatření místo používání zvířat k pokusům všude, a pokud to je nevyhnutelné, alespoň ušetřit pokusná zvířata zbytečného utrpení. Dohoda zakazuje pokusy, jestliže lze místo zvířat využít jiné metody, při nichž nejsou potřeba. Česká republika k dohodě přistoupila dne 1. 10. 2003.²

1.1.2 Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat

Dnem jejího přijetí, 10. 5. 1979 ve Štrasburku, došly podpisující státy k závěru, že je třeba zavázat se k zajištění ochrany zvířat určených k porážce. Dohoda prosazuje metody, které zvířata šetří od zbytečné bolesti a utrpení, a které by měly být jednotně využívány v zemích členských států. Tyto metody detailně popisuje od způsobu držení zvířat po jejich porážku, včetně nástrojů při těchto procesech využitých. Pro Českou republiku tento dokument nabyl platnosti dne 21. 9. 2003.³ Dohoda se ve své části zabývá podmínkami náboženských a rituálních porážek – např. osoby, které rituální porážky provádějí, musí mít k tomuto odbornou způsobilost.⁴

1.1.3 Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely

Účelem této dohody je definovat základní společné normy pro ochranu zvířat chovaných pro hospodářské účely. Vztahuje se na zvířata, která jsou chována pro produkci kůže, vlny, potravin atp. Zakotvuje zásady ohledně výživy, ustájení a ošetřování takových zvířat, které musí podepsané země dodržovat. Zároveň má být pravidelně kontrolován a hodnocen zdravotní stav a celková kondice zvířat. Byla přijata ve Štrasburku dne 10. března 1976, v platnost vstoupila 10. září 1978. Pro Českou republiku vstoupila v platnost až 24. března 1999.⁵ V rámci této dohody byl zřízen stálý výbor u Rady Evropy, který kontroluje její uplatňování, vypracovává doporučení a uděluje rady smluvním stranám.

1.1.4 Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě

Nejstarší z dohod na ochranu zvířat byla přijata v Paříži v rámci Rady Evropy dne 13. prosince 1968, v platnost vstoupila dne 20. února 1971, pro Českou republiku je platná i s jejím

² Sdělení č. 116/2003 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské dohody o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely

³ Sdělení č. 114/2003 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské dohody o ochraně jatečných zvířat

⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 158.

⁵ Sdělení č. 21/2000 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely

Dodatkem (ze dne 10. května 1979) až ode dne 24. března 1999.⁶ Signatáři se zavazují k vytvoření požadavků na mezinárodní přepravu zvířat, které nejsou v rozporu s jejich zdravím. Signatáři mají povinnost přijmout opatření vedoucí k snížení utrpení zvířat na minimum či jeho vyloučení. V článku 2 dohody je stanoveno, na která zvířata se vztahuje. Jsou jimi především domestikovaní lichokopytníci, skot, ovce, kozy, prasata, domestikovaní ptáci, králíci, psi a kočky aj.⁷ Defacto se dohoda vztahuje na veškeré obratlovce. Pro představu v letech od roku 2017 do roku 2021 přeshraniční přeprava zvířat činila 86 % v rámci Evropské unie, v tomto období bylo přepraveno jak mezi státy EU, tak ze členských států do třetích zemí a naopak 1,6 miliardu živých zvířat.⁸

1.1.5 Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu

Poslední zmíněná z těchto dohod byla rovněž přijata ve Štrasburku, a to dne 13. září 1987. Platnosti nabyla 1. května 1992. Signatáři této dohody stanovili její cíl v čl. 2 spočívající v tom, že každá smluvní strana se zavazuje k učinění nezbytných opatření pro realizaci dohody. Hlavními zásadami jsou, že nikdo „...*nesmí zvířeti v zájmových chovech způsobit zbytečně bolest, utrpení nebo úzkost.*“⁹ Zároveň je zakázáno v zájmových chovech zvíře opustit. Dohoda je ojedinelou tím, že je jediným mezinárodním předpisem, který upravuje podmínky chovu zvířat, která nejsou chována pro účely zpeněžení.

1.1.6 Shrnutí

Všechny výše zmíněné dohody vznikly, aby v různých oblastech chránily zájmy zvířat, a stanovily podmínky, které by signatáři měli dodržovat. Stanovují podmínky a limity při používání zvířat pro pokusné účely, vymezují ochranu jatečných zvířat i zvířat chovaných pro hospodářské účely. Dohody zakotvují šetření práv zvířat při jejich přepravě nebo při jejich chování pro potěšení. Postavení zvířat v zájmovém chovu vnímám jako speciální oproti ostatním výše zmíněným, protože zde je zvíře chováno pouze pro potěchu člověka. Je tak v roli společníka či člena domácnosti. Jako takové by mělo být adekvátně chráněno, neboť je na člověka bezmezně odkázáno.

⁶ Sdělení č. 20/2000 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě

⁷ Článek 2 Evropské dohody o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě ze dne 13. 12. 1968.

⁸ Evropský účetní dvůr. Přezkum č. 3: Přeprava živých zvířat v EU: výzvy a příležitosti [online], 2023, s. 8 [cit. 22. července 2023]. Dostupné z: <https://www.eca.europa.eu/cs/publications/RV-2023-03>.

⁹ Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu ze dne 13. 11. 1987.

Co mají všechny tyto dohody společné, je, že mají velmi nízkou míru vynutitelnosti, ačkoliv jsou závazné. Příčinou nízké vynutitelnosti je neexistence mechanismů kontroly. Zůstává tak otázkou, zda jsou mezinárodní dohody tím nejefektivnějším způsobem, jak prosazovat závazky týkající se nejen ochrany zvířat, ale veřejného zájmu celkově. Vynutitelností mezinárodních smluv se mj. zabývali Hoffman a kol. Jejich studie došla k závěru, že je na místě být spíše opatrný, co se týče přijímání dalších a dalších mezinárodních smluv řešících mezinárodní výzvy. Dle jejich zjištění buď nejsou podobné smlouvy schopny splnit svůj účel, nebo neexistují potřebná data, která by jejich účinnost dokazovala. Pokud by takové smlouvy měly být realizovány, uvádí, že „*se zdá, že mechanismy vymáhání jsou jedinou volbou, která má potenciál maximalizovat šance na dosažení zamýšlených účinků.*“¹⁰ Lze tak usuzovat, že pokud budoucí smlouvy nebudou mít účinnější mechanismy vymáhání, nebudou mít možná nikdy zamýšlené účinky.

1.2 Unijní úprava ochrany zvířat

Živočišná výroba zaujímá v rámci hospodářských činností EU téměř polovinu (45 %) ze všech zemědělských činností.¹¹ Za rok 2021, jak uvádí přezkum Evropského účetního dvora: „... bylo v EU chováno 11 milionů koz, 60 milionů ovcí, 76 milionů kusů skotu, 142 milionů kusů prasat a miliardy kusů drůbeže a dalších zvířat, od králíků až po koně.“¹² Prameny práva Evropské unie byly v oblasti ochrany zvířat zpočátku skoupé. Římská úmluva (1957) o založení Evropského společenství se kapitole životního prostředí nevěnovala. Paradoxně určitý pokrok v úpravě přinesl teprve v roce 1987 Jednotný evropský akt, který představil jednotnou politiku životního prostředí, k ochraně zvířat proti týrání to ale bylo ještě daleko.¹³ Nebyla totiž zakotvena ochrana zvířat proti týrání, ani nakládání s nimi v lidské péči, ani ochrana hospodářských zvířat.

V roce 1992, přijetím Deklarace o ochraně zvířat a péče o ně coby přílohy Maastrichtské smlouvy o Evropské Unii, došlo k výzvě, aby při tvorbě a začleňování právních předpisů bylo

¹⁰ HOFFMAN, Steven, et al. International treaties have mostly failed to produce their intended effects. *Proceedings of the National Academy of Sciences* [online], 2022, roč. 119, č. 32, s. 8 [cit. 19. července 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1073/pnas.2122854119>.

¹¹ Zvláštní zpráva č. 31 Evropského účetního dvora. *Dobré životní podmínky zvířat v EU: překonávání rozporu mezi ambiciózními cíli a praktickou realizací* [online], 2018, s. 9 [cit. 22. července 2023]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/animal-welfare-31-2018/cs/>.

¹² Přezkum č. 3 Evropského účetního dvora. *Přeprava živých zvířat v EU: výzvy a příležitosti* [online], 2023, s. 7 [cit. 22. července 2023]. Dostupné z: <https://www.eca.europa.eu/cs/publications/RV-2023-03>.

¹³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 164.

myšleno na dobré životní podmínky zvířat – welfare – nicméně tato nemá ani právní účinek, ani politický vliv.

Pojem welfare zahrnuje kladení důrazu na člověkem zajištěné příznivé životní podmínky zvířat.¹⁴ Můžeme jej tedy chápat jako stav, kdy je zvíře v dobrém zdravotním i psychickém stavu v daném prostředí. Znamená, jak se zvíře vyrovnává s podmínkami, ve kterých žije. Zvíře je v dobrém welfare stavu, pokud je zdravé a cítí se v celkové pohodě, je dobře živěné, v bezpečí a schopno vyjadřovat přirozené chování a zároveň netrpí bolestí, strachem a stresem.¹⁵ Skládá se ze tří základních složek: normální biologické funkce zvířat, jeho emočního stavu a schopnosti vyjádřit určité znaky normálního chování. Nejjasnější známkou toho, že dané chování je pro zvíře důležité, je to, zda zvíře vykazuje stresovou reakci nebo abnormální chování, když je mu bráněno v jeho provedení. Toto chování se pak individuálně liší závisle na zvířeti.¹⁶

Významným prvkem legislativy přinesla Lisabonská smlouva v roce 2009. V ní bylo stanoveno, že právní základ EU nyní mj. tvoří Smlouva o fungování Evropské unie, dříve Smlouva o Evropském společenství.¹⁷ Tato v čl. 3 odst. 3 říká, že „... *Unie usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na ... vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí.*“ Tím je poprvé zcela jasně kladen důraz na význam ochrany životního prostředí včetně ochrany zvířat.¹⁸ V čl. 13 Smlouvy o fungování EU („SFEU“) jsou zakotveny podmínky týkající se zajištění dobrých životních podmínek zvířat.¹⁹ Zvířata jsou v tomto článku zohledněna jako vnímající bytosti. Ačkoliv tento článek svou podobou (demonstrativností a výjimkami, např. nedostatečnou úpravou náboženských obřadů) není dokonalý, lze jej s jistotou považovat za krok správným směrem.

¹⁴ PRCHALOVÁ, Jana. In: STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010, s. 68.

¹⁵ *Animal welfare: What is it?* [online]. American Veterinary Medical Association [cit. 25. července 2023]. Dostupné z: <https://www.avma.org/resources/animal-health-welfare/animal-welfare-what-it>.

¹⁶ Farm Animal Welfare Education Centre. *What is animal welfare?* [online]. fawec.org, June 2012 [cit. 25. července 2023]. Dostupné z: <https://www.fawec.org/en/technical-documents-general-concepts/106-what-is-animal-welfare>.

¹⁷ FRANCOVÁ, Jana. *Lisabonská smlouva. Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii a smlouvy o fungování Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřad vlády české republiky, 2009, s. 7.

¹⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 167.

¹⁹ Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). Úřední věstník C 326 , 26/10/2012, s. 1-390. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX%3A12012E%2FTXT>.

1.3 Česká právní úprava zvířete

Předchozí kapitoly se věnovaly pojmu zvíře v kontextu unijního a mezinárodního práva pro dokreslení celkového obrazu právní úpravy na toto téma. Česká právní úprava pojmu zvíře je z pohledu této práce přirozeně nejdůležitější. Ani zde však nemáme pohled na daný pojem jednotný. Právní ochrana zvířat je dělena na právní ochranu přímou a nepřímou. Přímá ochrana zvířat proti týrání je vymezena právními předpisy, které zakazují a postihují činnosti považované za týrání a zároveň toto jednání vymezují. Nepřímá ochrana představuje ochranu zvířat, která spočívá ve stanovení pravidel zacházení se zvířaty a ochranu jejich pohody a zdraví, které svým obsahem přispívají k ochraně zvířat, ačkoliv ochrana zvířat proti týrání není jejich hlavním cílem.²⁰

1.3.1 Zvíře z pohledu občanského práva

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v ust. § 494 stanovuje: „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.*“²¹ Podle důvodové zprávy k NOZ zvířaty rozumíme nejen obratlovce, ale i bezobratlé, kteří jsou schopni pociťovat bolest nebo stres.²² Z daného dovozujeme, že každého živého tvora, který je nadaný smysly a není zároveň člověkem, označujeme za zvíře. Zároveň se zvíře (kromě člověka) odlišuje od neživých a nehmotných věcí a rostlin. Zvířata se z pohledu občanského zákoníku nemohou stát subjektem práv a chybí u nich práva osobnostní. Ustanovení o věcech movitých (ač za ně sama považována nejsou) na ně však omezeně použít lze. Tím pádem je možné je nabývat přivlastněním či smlouvou nebo nálezem.²³

1.3.2 Zvíře z pohledu zákona na ochranu zvířat proti týrání

Preambule zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, zní: „*Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.*“ Účelem zákona je chránit zvířata před bolestí, utrpením, týráním a poškozováním jejich zdraví včetně bezdůvodného usmrcení.

²⁰ Státní veterinární správa. *Ochrana pohody zvířat, welfare* [online]. svscr.cz [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/>.

²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²² Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 89/2012 Sb., zvláštní část, str. 647.

²³ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace) [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2023, [cit. 25. 7. 2023]. Dostupné z: databáze beckonline.cz

Tento zákon má zásadní význam pro chovatele zvířat a obchodníky s nimi. Tento zákon zvíře (pro účely tohoto zákona) v ust. § 3 písm. a) definuje následovně: „*zvířetem se rozumí každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.*“²⁴ Z toho vyplývá, že ochrana zvířat proti týrání v české právní úpravě je zúžena pouze na obratlovce. Nalezneme v něm řadu ustanovení, která obsahují pravidla zájmových chovů, podmínky obchodu se zvířaty a zabezpečení welfare zvířat.²⁵ Zákonem č. 77/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, byla na čas rozšířena ochrana „*přiměřeně i na jiné živočichy*“²⁶, tento odkaz byl však následující novelou odstraněn.

1.3.3 Zvíře z pohledu veterinárního zákona

Pojem zvíře je v porovnání s obecnou úpravou v NOZ zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) rozšiřován v ust. § 3 odst. 2. Dle něj se totiž dle povahy věci považují za zvířata rovněž sperma, vaječné buňky, embrya, násadová vejce, oplodněné jikry a plemenivo včel.²⁷ Ačkoliv je pro tento zákon pojem zvíře stěžejní, definuje pouze kategorii zvířat hospodářských, a to jako „*zvířata využívaná převážně k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, běžci, králice, kožesinová zvířata, zvěř ve farmovém chovu, ryby a jiní vodní živočichové, včely, včelstva a hmyz určený k lidské spotřebě nebo k výrobě zpracované živočišné bilkoviny.*“ Zákon je významný z hlediska organizace veterinární péče, neboť stanovuje požadavky na chov a zdraví zvířat.²⁸

1.3.4 Ostatní právní předpisy

Dalšími veřejnoprávními předpisy, které tento pojem upravují odlišně, jsou např. zák. č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny v ust. § 3 písm. d), e). Tento předpis neobsahuje termín ‚zvíře‘, upravuje však příbuzný pojem ‚živočich‘, kdy jej definuje „*jako jedince živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do*

²⁴ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ STEJSKAL, Vojtěch. In: STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010, s. 19.

²⁶ Zákon č. 77/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

²⁷ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ STEJSKAL, Vojtěch. In: STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010, s. 19.

*přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stadia daného jedince. Živočich odchovaný v lidské péči je jedinec živočišného druhu narozený a odchovaný v kontrolovaném prostředí jako potomek rodičů získaných v souladu s tímto zákonem a právními předpisy v oblasti obchodování s ohroženými druhy.*²⁹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti a zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství nám dále definují pojmy jako zvěř nebo vodní živočich, těmito se v práci nebudu hlouběji zabývat.

1.3.5 Porovnání s trestněprávní úpravou

Na tomto místě se nabízí výše zmíněné porovnat s úpravou trestněprávní. Zvíře může vystupovat v právních vztazích veřejného práva jako objekt. U takových veřejnoprávních vztahů, jichž je zvíře objektem (chráněnou právní hodnotou), je založena konkrétní povinnost subjektů vůči zvířatům, jež jsou stanoveny zákonem. Z pohledu trestních předpisů může být zvíře buď nástroj trestného činu, nebo předmětem útoku. V trestněprávní rovině se nesetkáme s definicí pojmu zvíře, nicméně trestní zákoník s ním ve svých ustanoveních pracuje.

Ust. § 134 zák. č. 400/2009 Sb., trestní zákoník, stanovuje, že věci se v trestním právu rozumí i ovladatelná přírodní síla, a že ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata a zpracované oddělené části zvířecího těla, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného. Trestný čin poškození cizí věci dle trestního zákona v ust. § 228 lze spáchat i na zvířeti. Jak uvádí Kandová a Čep: *„V případě zničení dochází k porušení hmotné podstaty věci. Zničení je důsledkem takového jednání pachatele, jímž dojde ke zlikvidování vlastní hmotné podstaty tak, že tato pozbude hodnoty a není současně schopna plnit svůj účel (například spálení nábytku nebo auta, rozbití výlohy obchodu, usmrcení zvířete). Takový děj je nevratný.*³⁰ K názoru, že přečin poškození cizí věci lze spáchat na živém zvířeti, došel i Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. NS 6 Tdo 1014/2015. V něm konstatoval, že zvíře je živý tvor a že (stejně jako člověk) může pociťovat bolest a utrpení. Proto uznal za vhodné podrobit právní režim zvířete takové úpravě, která mu zajistí ochranu v souladu se zásadami lidskosti.³¹ A ačkoliv občanský zákoník popřel povahu živého zvířete jako věci, tak zvíře (ve světle trestních předpisů) být hmotnou věcí nepřestává.

Co se ochrany zvířat týče, trestní předpisy byly v poslední době novelizovány zákonem č. 114/2020 Sb., s účinností od 1. 6. 2020. Tato novela měla v úmyslu zpřísnit trestněprávní

²⁹ Zákon č. 114/1992 Sb., Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ KANDOVÁ, Katarína, ČEP, David. In: ŠČERBA, Filip, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022, [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2023, [cit. 25. 7. 2023]. Dostupné z: [databáze beckonline.cz](https://www.beckonline.cz).

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. NS 6 Tdo 1014/2015.

odpovědnost za trestný čin týrání zvířat, vycházela z myšlenky odvěcnění (dereifikace). Postoj ke zvířeti se tak mění od věci k živému tvorů. Spolu s ní bylo do právní úpravy uvedeno nové ust. v § 302a – trestný čin chovu zvířat v nevhodných podmínkách. Novela měla dále ambice reagovat na fenomén tzv. množíren. Dle důvodové zprávy k danému vládnímu návrhu si nová trestněprávní úprava vytyčila za cíl především zvýšit ochranu zvířat. V souvislosti s tím byl touto novelou do zákona uveden zcela nový druh trestu v ust. § 74a trestního zákona, a to zákaz držení a chovu zvířat.³² Tento trest je možné uložit fyzické i právnické osobě, která se trestného činu dopustila v souvislosti s držením, chovem, či péčí o zvíře, v délce trvání až deset nebo až dvacet let.³³ Dle důvodové zprávy bude mít tento trest dopad ve zvýšení transparentnosti obchodování se zvířaty a zároveň osoby, které v minulosti chovaly zvířata v nevyhovujících podmínkách či nevhodným způsobem, budou v důsledku uložení trestu vyloučeny z možnosti se zvířaty obchodovat.³⁴

1.3.6 Shrnutí

Shrneme-li výše uvedené, v souladu s ust. § 494 občanského zákoníku živé zvíře v českém právu již nelze považovat za věc, ale užijí se na něj obdobná ustanovení, umožňující to jejich povaha.³⁵ Občanský zákoník zvíře nepovažuje za věc v právním smyslu ani za subjekt práva, je objektem *sui generis*, jenž v porovnání s běžnými věcmi vyžaduje odlišné zacházení.³⁶ Zvíře nestavíme na stejnou úroveň jako člověka, odlišujeme jej ale od rostlin a nehmotných či neživých věcí. Občanský zákoník považuje zvíře za smysly nadaného živého tvora, schopno pociťovat stres či bolest. Zákon na ochranu zvířat proti týrání považuje za zvíře obratlovce, který je odlišný od člověka. Obsahuje úpravu ochrany zvířat, která je pro většinu dalších právních předpisů výchozím bodem. Co se týče veterinárního zákona, jeho hlavním účelem je ochrana zvířat před nemocemi a organizace veterinární péče o zvířata, a to jak o volně žijící, tak v lidské péči. Pro účely trestního práva zvíře zůstává věcí. Veřejnoprávní prostředky vyvažují nemožnost postihnout vlastníka prostředky soukromého práva. V poslední době došlo

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³³ Trest zákazu držení a chovu zvířat se ukládá v délce trvání až na deset let, pokud jde o fyzickou osobu a až na dvacet let, pokud jde o osobu právnickou.

³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 114/2020 Dz [online]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

³⁵ Dle platného znění § 494 občanského zákoníku zvíře mrtvé a jeho části posuzujeme jako věci movité.

³⁶ POSPÍŠILOVÁ, Soňa. *Změny ve správním trestání po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání*. Acta Iuridica Olomucensia, 2021, Vol. 16, No. 3, s. 31.

také v trestněprávní úpravě k novelizacím, které směřují k přísnějším trestům pro pachatele trestných činů a staví své základy na myšlence odvěcnění zvířat.

2 Trestněprávní ochrana zvířat

Tato kapitola se bude blíže věnovat právní úpravě jednotlivých trestných činů na úseku ochrany zvířat. Nepovažovala bych za správné se trestněprávní úpravě vyhnout, jelikož se správněprávní úpravou jsou navzájem úzce provázány.³⁷

Zde budu věnovat pozornost především trestným činům pod hlavou VII trestního zákoníku, jejichž objektem je ochrana zvířat, a to trestné činy týrání zvířat (viz § 302 trestního zákoníku), chovu zvířat v nevhodných podmínkách (viz § 302a trestního zákoníku) a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (viz § 303 trestního zákoníku).

2.1 Trestný čin týrání zvířat

Jelikož je trestní právo prostředkem ultima ratio, má být uplatněno pouze v situacích, kdy jednání dosahuje takové míry společenské škodlivosti, že užít jiné prostředky by nemělo dostatečné účinky. V § 302 trestního zákoníku (dále jen „TZ“) nalezneme trestný čin (dále jen „TČ“) týrání zvířat. Toto ustanovení v odstavci prvním říká: *„Kdo týrá zvíře surovým nebo trýznivým způsobem, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“* Předmětem útoku je tak zvíře. Dle Nejvyššího soudu je objektem trestného činu *„zájem na ochraně zvířat, která jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, a to před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich bezdůvodným usmrcením člověkem.“*³⁸ Objektivní stránkou je takové jednání, které spočívá v týrání zvířat. Pachatelem, neboli subjektem, může být jak fyzická osoba, tak právnická osoba, jelikož to již zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, nevylučuje.³⁹ Podle novely zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, provedené zákonem č. 183/2016 Sb., trestný čin „týrání zvířat“ a „zanedbání péče o zvíře z nedbalosti“ od 1. 12. 2016 nespádají do skupiny trestných činů, které jsou vyloučeny z trestní odpovědnosti právnických osob.

³⁷ Má-li být brána v potaz povaha této práce, není potřeba detailně rozebírat obecné trestné činy, které mohou mít dopad na různé složky životního prostředí, jako jsou živé organismy (viz § 293 a 294 trestního zákoníku), nebo trestné činy zaměřenými na ochranu volně žijících druhů zvířat (viz § 299 a 300 trestního zákoníku). Stejně tak např. trestný čin pytláctví (viz § 304 trestního zákoníku). Zaměřuji se totiž především na ochranu přírody, jakož i myslivosti a rybářského práva a majetku, respektive na neoprávněný lov zvěře a ryb. Dále můžeme vynechat trestné činy neoprávněné výroby, držení a jiného nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užítkovost hospodářských zvířat (viz § 305 trestního zákoníku) a šíření nakažlivé nemoci zvířat (viz § 306 trestního zákoníku) či trestný čin dle ust. § 228 trestního zákoníku, a to poškození cizí věci, který jsem rozebrala výše. Ani zde totiž není objektem ochrana zvířat, nýbrž neporušenost cizí věci, včetně i její použitelnosti.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února. 2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017.

³⁹ Viz ust. § 7 tohoto zákona *a contrario*.

Pro definici týrání je nutno využít zákon na ochranu zvířat proti týrání v § 4.⁴⁰ Na rozdíl od starší právní úpravy k naplnění skutkové podstaty nyní stačí zvíře týrat surovým nebo trýznivým způsobem. Úprava tak je oproti minulosti posílena. Dříve bylo potřeba, aby pachatel zvíře týral ‚zvlášť surovým způsobem‘ nebo ‚surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném‘. Trestní sazby jsou nastaveny od šesti měsíců do šesti let, kdy nejpřísnější trestní sazba pachateli hrozí, pokud tento TČ spáchá na větším počtu zvířat, způsobí-li takovým činem týranému zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt, spáchá-li tento čin zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem nebo opětovně.

2.2 Trestný čin chovu zvířat v nevhodných podmínkách

Ustanovení § 302a TZ (trestný čin chovu zvířat v nevhodných podmínkách) reaguje na mnohaletou problematiku nárůstu počtu tzv. množíren. Znění tohoto trestného činu v odstavci prvním definuje: *„Kdo chová větší počet zvířat v nevhodných podmínkách a tím ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.“* Tento trestný čin byl do české právní úpravy zaveden mj. z toho důvodu, že naše republika patří mezi ‚špičku‘ Evropy, co se nezákonného prodeje psích mláďat do ostatních států týče.⁴¹ Objektem tedy zůstává zájem na ochraně zvířat, stejně tak předmět útoku, kterým je zvíře. Odstavec první obsahuje objektivní stránku spočívající v chování zvířat v nevhodných podmínkách, čímž pachatel ohrožuje život nebo jim způsobuje značné útrapy. Co přesně pojem „nevhodné podmínky“ znamenají, dosud není přesně vymezeno, nicméně ze smyslu a účelu zákona lze usuzovat na to, že se jedná o takové podmínky, které předmětu útoku – zvířeti – způsobují útrapy, neumožňují mu žít kvalitní život a ohrožují jeho celkové zdraví.

V odstavci druhém je uvedena druhá objektivní stránka, kdy je sice opět trestáno chování zvířat v nevhodných podmínkách, avšak pachatel jím současně sleduje svůj majetkový prospěch. Jak uvádí Jakoubková: *„Rozdíl oproti přestupku dle zákona na ochranu zvířat proti týrání je zde v následku, který vůči zvířatům nastane – buď se v důsledku chovu v nevhodných podmínkách zvíře dostane do ohrožení života, nebo jsou mu způsobeny značné útrapy.“*⁴² Dle

⁴⁰ Tento pojem zahrnuje především působení utrpení zvířeti, a to jak úmyslně, tak z nedbalosti.

⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 114/2020 Dz, obecná část [online]. Beck-online. [cit. 12. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqiyf6mjrgprwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁴² JAKOUBKOVÁ, Alžběta. Nové tendence v ochraně zvířat II. Trestněprávní aspekty týrání domácích mazlíčků [online]. právo21.cz, 30. 8. 2021 [cit. 16. července 2023]. Dostupné z: https://pravo21.cz/pravo/nove-tendence-v-ochrane-zvirat-ii-trestnepravni-aspekty-tyrani-domacich-mazlicku/#_ftn3.

důvodové zprávy k tomuto zákonu byl původní úmysl zákonodárce zahrnout tento trestný čin (za podmínek spáchání takového skutku s úmyslem zisku prospěchu velkého rozsahu nebo ve spojení s organizovanou skupinou nebo za podmínky způsobení smrti či trvalých následků většímu počtu zvířat) mezi trestné činy dle ust. § 367 TZ, kdy jejich nepřekážení je trestným. Z tohoto záměru však v průběhu legislativního procesu sešlo, což vnímám jako nešťastný krok.

Zákonodárce měl v úmyslu trestat nezodpovědnou a neuváženou činnost, která zahrnuje nedbalou reprodukci štěňat, koťat a jiných mláďat, držení těchto mláďat v nepřiměřených podmínkách, což by mohlo ohrozit jejich zdraví, a nerespektování pravidel týkajících se oddělení mláďat od matek. Existuje však názor, že novela trestního zákoníku byla zbytečná, protože právní předpisy již před touto novelou umožňovaly postihovat provozovatele množíren a stíhat jejich protiprávní jednání. Již před 1. 6. 2020 bylo provozování množíren, které probíhalo dlouhodobě a za úplatu, možné kvalifikovat jako neoprávněné podnikání. Také nekontrolované rozmnožování zvířat bylo možné trestně stíhat jako týrání podle § 302 trestního zákoníku.⁴³

Ačkoliv za tento TČ pachatelům hrozí až desetiletý trest odnětí svobody, jde pouze o krajní případy. Existence přísnějších trestů by s velkou pravděpodobností mohla působit jako prevence pro potenciální pachatele, účinnější ochrana zvířat i jako sociální osvěta, kdy by široká veřejnost vnímala problém páchaní trestných činů na zvířatech vážněji. Dle důvodové zprávy mělo rovněž dojít k tomu, aby dohled nad výkonem trestu vykonával probační úředník, z důvodu změn v průběhu projednávání novelizace na výkon trestu dohlíží Krajská veterinární správa. Ta je oprávněna například namátkově provést kontrolu obydlí.⁴⁴ Orgánům vykonávající správní dozor bude věnována samostatná pozornost v kapitole 5.

2.3 Trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti

Typicky nedbalostní trestný čin je uveden v ust. § 303 TZ. Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti vytváří pomyslnou hranici mezi tímto trestným činem a klasickým týráním. V odstavci prvním stanoví: *„Kdo z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo*

⁴³ Důvodová zpráva k zákonu č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 114/2020 Dz, obecná část [online]. Beck-online. [cit. 12. 7. 2023]. Dostupné z. <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgiyf6mjrgprwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁴⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

propadnutím věci.“ Dle Šámala bylo zařazení této skutkové podstaty trestného činu jako reakce na případy, kdy docházelo k zanedbání péče (převážně v hospodářských velkochovech). Tyto měly jako důsledek zhoršení zdraví zvířat či jejich smrt. Zařazením do legislativy byla doplněna právní úprava, která byla v této oblasti nedostatečná, jelikož tyto činy byly dříve posuzovány podle ZOZT jako přestupky.⁴⁵ Předmětem útoku zůstává zvíře, objektivní stránka spočívá v zanedbání potřebné péče o něj – typicky jde o neposkytnutí potravy zvířeti, ne však s úmyslem jej vyhladovět.⁴⁶ Dalším příkladem může být ponechání zvířete bez dozoru na nevhodném místě, například v uzavřeném autě. Objektem je tedy zájem na ochraně zvířat, která jsou na péči člověka odkázána. Pachatelem se stane osoba, která je nositelem povinností se o zvíře starat, musí se však jednat o osobu fyzickou.⁴⁷

2.4 Shrnutí

Tato část práce se zaměřovala na úpravu týkající se trestněprávní ochrany zvířat. Podrobněji rozebrala trestné činy, které se týkají týrání, chovu zvířat v nevhodných podmínkách a zanedbání péče o zvířata. Celkově jsem se soustředila na trestní právo jako nástroj pro ochranu zvířat a možnost prevence jednání s vyšší mírou společenské škodlivosti než u přestupků. Důležité je odlišit protiprávní jednání namířené proti zvířatům v oblasti trestněprávní od oblasti správněprávní, jelikož se liší především závažností následku i druhy trestů.

O tom, zda jsou aktuální trestní sazby a dohled nad výkonem trestů jako takových zvoleny vhodně, lze v této části hlouběji uvažovat. Za týrání zvířat aktuálně hrozí až šest let trestu odnětí svobody, za chov zvířat v nevhodných podmínkách mohou soudy uložit až desetiletý trest odnětí svobody. Trest zákazu chovu zvířat postihuje pachatele-provozovatele tzv. množíren. Novelu trestního zákoníku z roku 2020, kterou ke zpřísnění legislativy došlo, vnímá pozitivně např. nezisková organizace Hlas zvířat. Tato organizace z velké části za návrhem novely tak, jak byla přijata, stojí. Její předsedkyně, Tereza Plicka, k tomuto uvádí: *„Od roku 2013 se ... zabýváme případy týrání zvířat a množíren a téměř ve všech případech jsme narazili na nedostatečnou legislativu, která tyranům zvířat nahrávala“.*⁴⁸

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník, edice velké komentáře*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2012 [cit. 28. 7. 2023]. Dostupné z: [databáze beckonline.cz](https://databaze.beckonline.cz)

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Vzhledem k taxativnímu výčtu trestných činů v ust. § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob.

⁴⁸ Poslanci odhlasovali novelu trestního zákoníku, trest za týrání zvířat se zpřísní [online]. advokatnidenik.cz, 4. března 2020 [cit. 14. srpna 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/04/poslanci-odhlasovali-novelu-trestniho-zakoniku-tresty-za-tyrani-zvirat-se-zprisni/>.

Je však nezbytné zabývat se i tím, zda jsou tyto tresty pro (potenciální) pachatele dostatečné. Podle odpůrců by další zpřísnění trestních sazeb nebylo úměrné vzhledem k trestům za násilí spáchaného proti člověku. S tímto nesouhlasím, protože nemůžeme porovnávat základní skutkové podstaty trestných činů se skutkovými podstatami kvalifikovanými.

Zároveň mne tato problematika vedla k zamyšlení ohledně kontroly výkonu trestu zákazu chovu zvířat. Tu neprovádí probační úředník, tato pravomoc je svěřena krajské veterinární správě. Lze uvažovat, zda se jedná o krok správným směrem. Krajská veterinární správa má oprávnění vstoupit do obydlí, a při zjištění porušení zákazu držení a chovu zvířat věc nahlásí PČR. Objevují se ale názory, které toto oprávnění legitimující vstup do obydlí považují za nepřiměřené s tím, že by tato pravomoc měla být spíše svěřena orgánům jako PČR či Probační a mediační služba apod. Ztotožňuji se však s těmi, co toto ustanovení vnímají spíše pouze jako systémově nevhodné.⁴⁹ Ačkoliv jde v případě Krajských veterinárních správ o orgány, které vykonávají veřejnou moc a jiné zákony jim svěřují působnost v oblasti ochrany zvířat, jedná se o orgány správní, ne trestní, tedy nejsou příslušné k úkonům trestního řízení. Nevidím důvod, proč by probačnímu úředníkovi, který kontroluje výkon trestu v případě trestu domácího vězení či zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, neměla být obdobně svěřena kontrola dodržování zákazu chovu zvířat. Nejvhodnějším řešením se jeví kompromis, kdy by veterinární správa (jako odborník v problematice ochrany zvířat) a PČR či Probační a mediační služba (jako orgány činné v trestním řízení) spolupracovaly v bližší vzájemné součinnosti, než je tomu dosud.

⁴⁹ KOŘÍNEK, Štěpán. Posílení ochrany zvířat v reflexi trestného činu „chov zvířat v nevhodných podmínkách“. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2022. č. 2 [cit. 3. listopadu 2023], s. 85. Dostupné ze: [databáze beck-online.cz](https://beck-online.cz).

3 Správněprávní ochrana zvířat

Tato kapitola se bude věnovat ochraně zvířat z pohledu českého správního práva, především v rámci zákona na ochranu zvířat proti týrání („ZOZT“), ze kterého bude primárně vycházet. Českou správněprávní ochranu zvířat však kromě ZOZT tvoří celá řada dalších veřejnoprávních předpisů, a to zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství, zákon č. 100/2004 Sb., o regulaci obchodu s ohroženými druhy (CITES), zákon č. 500/2004 Sb., správní řád a další, vše ve znění pozdějších předpisů. Společensky nejděšlivější jednání byla rozebrána v předchozí kapitole a jsou sankcionována trestními soudy. Protože se nyní nacházíme v oblasti správního práva, budou zde rozebrány právní předpisy, které upravují odpovědnost pachatele za porušení povinností stanovených normami správního práva. Jsou jimi hlavně zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich společně se správním řádem v souvislosti se zákonem na ochranu zvířat proti týrání a veterinárním zákonem. Zákon svěřuje pravomoc v oblasti státní správy na úseku ochrany zvířat následujícím správním úřadům: jedná se o Ministerstvo zemědělství („MZ“), Státní veterinární správu („SVS“), Ministerstvo vnitra („MV“), Ministerstvo obrany v rámci své působnosti („MO“), státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů a v neposlední řadě obecní úřady s rozšířenou působností („ORP“).

3.1 Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Za počátek moderní ochrany zvířat bychom mohli považovat legislativní úpravu ochrany zvířat proti týrání. Taková ochrana v podstatě neexistovala až do změn právního řádu po roce 1989. Návrh zákona vypracovalo Ministerstvo zemědělství v roce 1992, projednáván a schválen byl pak dne 15. dubna 1992. V době přijetí obsahoval pouze třicet paragrafů.⁵⁰ Vládní návrh tohoto zákona reflektoval závazky ČR plynoucí z úmluv přijatých na půdě Rady Evropy, které měly být do právního řádu ČR převzaty (viz úmluvy zmíněné v kapitole 1 této práce, např. Evropská úmluva o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely, Evropská úmluva o ochraně zvířat v chovech, Evropská úmluva o ochraně zvířat v zájmovém chovu).⁵¹ Jejich zařazení do českého právního řádu bylo poháněno snahou přiblížit se kultuře

⁵⁰ Zákon č. 246/1992 Sb., České národní rady na ochranu zvířat proti týrání, ve znění účinném od 29. 5. 1992 do 30. 6. 1993.

⁵¹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, s. 297.

smýšlení států evropské úrovně.⁵² Struktura zákona na ochranu zvířat proti týrání (dále jen „ZOZT“) zůstává přibližně stejná do dnešního dne, ačkoliv předpis je aktuálně mnohem obsáhlejší než při jeho vytvoření.

Zásadní rozšíření zákona nastalo novelizací ZOZT zákonem č. 77/2004 Sb., jeho tzv. první euronovelou. Díky ní je v českém právním řádu zařazena část o přepravě zvířat, upřesněna ochrana zvířat hospodářských i volně žijících a ke změnám došlo u ochrany zvířat využívaných k pokusům. Jejím hlavním úkolem byla především harmonizace platných právních předpisů ČR a Evropského společenství.⁵³ Novela ZOZT provedena zákonem č. 312/2008 Sb. se týkala úpravy přepravy zvířat a změny gestora zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Do doby přijetí této novely jím byla Ústřední komise pro ochranu zvířat, poté došlo k přenosu kompetencí na Ministerstvo zemědělství.⁵⁴ Novelou ZOZT č. 359/2012 Sb. pak došlo k zavedení dalších změn, např. zavedení správních trestů spočívajících v zákazu chovu pro chovatele, který se dopustil týrání a lze usuzovat, že v tomto jednání bude pokračovat či zabráni zvířete, které bylo týráno, lze-li opět usuzovat, že pachatel bude v tomto jednání dále pokračovat.

Smyslem ZOZT je zvířata ochránit před utrpením, poškozováním jejich zdraví a bezdůvodným usmrcením jak úmyslně, tak z nedbalosti, jak uvádí § 1 tohoto zákona. Je to z toho důvodu, že tento předpis zvířata vnímá jako živočichy schopné pociťovat bolest a utrpení. Co se rozumí týráním, vymezuje pak otevřeným výčtem v ust. § 4. Mimo jiné se může jednat například o usmrcení zvířete způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení, o překrmování zvířete nebo jeho krmení zvláště násilným způsobem nebo nucení zvířete k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu či biologickým schopnostem. Kdo se dopustí takového jednání, dopustí se přestupku. ZOZT upravuje požadavky a podmínky ochrany zvířat, zároveň práva a povinnosti fyzických i právnických osob na úseku ochrany zvířat a zakotvuje pravomoc, působnost a soustavu orgánů státní správy, které správu vykonávají.⁵⁵ Tento předpis spolu s řadou prováděcích vyhlášek a trestním zákoníkem zajišťuje

⁵² Tamtéž.

⁵³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 299.

⁵⁴ TRAPLOVÁ, Jana. In: STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. *Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010, s. 77.

⁵⁵ LEGS. Posílení ochrany zvířat proti týrání. *Právní rozhledy* [online databáze], 2020, roč. 21, s. II [cit. 17. července 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

tzv. přímou ochranu zvířat, protože ZOZT vymezuje, zakazuje a postihuje činnosti považované za týrání.⁵⁶ ZOZT je speciálním zákonem.

Při výkonu dozoru krajských veterinárních správ postupují mj. dle kontrolního řádu („KŘ“), který odkazuje subsidiárně na využití správního řádu. Uplatní se zde tedy souběh tří úprav – kontrolního řádu, správního řádu a v případě, že dojde na sankcionování, přistupuje ještě přestupkový zákon.

ZOZT svou podstatou pracuje s principy ochrany zvířat, ačkoliv přímo v naší právní úpravě dosud nebyly teoreticky rozebrány. Müllerová a Stejskal se je však pokusili rozvinout a přispět k vybudování samostatné části tohoto právní odvětví. Podle nich tím, že přiznáváme živočišné říši vysokou hodnotu, vnímáme princip vysoké hodnoty zvířat.⁵⁷ Tento princip je uznáním skutečnosti, že hodnota zvířete není měřitelná mírou jeho užitečnosti pro nás, ale že ji zvíře nabývá přirozeně, jelikož stejně jako člověk obývá tuto planetu a je nedílnou součástí jejího složitého ekosystému.

Tím, že pro zvíře bylo přirozené žít na svobodě, než jej člověk domestikoval, se dostáváme k principu péče o zvíře. Lidé nesou odpovědnost za životní podmínky zvířat – jak v obecném smyslu, kdy tento princip stanovuje morální povinnosti pro každého, tak konkrétně – tedy např. povinnosti chovatelů. ZOZT tuto specifikovanou povinnost chovatele (hospodářských i zvířat v zájmovém chovu) zajistit odpovídající péči obsahuje ve svých ustanoveních.⁵⁸ Jde např. o zajištění podmínek chovu s ohledem na druh daného zvířete či povinnost zabezpečit přiměřené podmínky pro život tak, aby nedocházelo k zbytečnému utrpení (srov. § 12 odst. 1 a § 13 odst. 1 ZOZT).

S tím souvisí následující princip, a to prevence či snižování utrpení zvířat. To vnímáme především v právních předpisech, které zakazují a trestají týrání zvířat. Například při usmrcování zvířat by k němu mělo dojít co nejrychleji a bez způsobení zbytečného utrpení, jak uvádí § 5 ZOZT.

Vedle něj Müllerová a Stejskal rozpoznávají princip zákazu usmrcení zvířete bez zákonného důvodu, kdy zabití zvířat nemůže nastat bez legitimního důvodu, např. z důvodu nechtěnosti či nadpočetnosti zvířat.⁵⁹ To podporuje již výše zmíněný názor, že zvíře má samo o sobě hodnotu, bez ohledu na to, jak prospěšné je pro člověka.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, s. 304.

⁵⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, s. 306.

⁵⁹ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, s. 307.

Je vhodné zmínit i zbývající principy, kterými se zabývali, a to principy respektování přirozených potřeb zvířat, odpovědnosti chovatele, subsidiarity využití zvířat, odbornosti a kvalifikace a princip transparentnosti. Princip odbornosti je zajištěn více u činnosti krajských veterinárních správ např. z hlediska sankční pravomoci.

Struktura ZOZT zákona obsahuje mj. skutkové podstaty přestupků fyzických, fyzických podnikajících a právnických osob v části sedmé, a to v § 27-28e. V ustanoveních § 27 a 27a nalezneme přestupky fyzických, právnických a fyzických podnikajících osob. Je v nich stanoveno, jakým jednáním se daný pachatel přestupku dopustí a jaký trest (pokuta) jej za to může postihnout. Horní hranice u přestupků fyzických osob je ke dni vydání této práce stanovena částkou 1 milion korun, u právnických a fyzických podnikajících osob 3 miliony. V minulosti byly hranice nastaveny pro obě skupiny pachatelů ve třech úrovních dle závažnosti deliktu 50 000 Kč, 200 000 Kč a 500 000 Kč. Objevovaly se však názory, že tyto hranice jsou příliš nízké.⁶⁰ Ačkoliv Ministerstvo zemědělství podněty na zvýšení sankcí obdrželo, ve svém vyjádření tehdy sdělilo, že sankce považuje za dostatečné z toho důvodu, že horní hranice sankcí nejsou využívány, není tedy potřeba je zvyšovat, jelikož by to situaci v praxi nijak nezměnilo.⁶¹ Ministerstvo dále vyjádřilo názor, se kterým se částečně ztotožňuji, a sice, že především je zapotřebí apelovat na orgány příslušné k provádění sankčních řízení, aby využívaly horní sazby sankcí, jelikož zvířata jsou živými tvory, kteří jsou schopni pociťovat bolest a utrpení a zasluhují si proto pozornost. Nicméně se zvýšením horních hranic sazeb pokut na současné částky souhlasím, protože se mi zdají adekvátní vzhledem k povaze protiprávních jednání, která postihují. Je potřeba, aby bylo orgánům umožněno ukládat vyšší sankce a zároveň zavést do praxe využívání horních sazeb za tyto přestupky. Při svém výzkumu jsem se obrátila na jednotlivá pracoviště KVS s otázkou, zda se vyšší hranice využívají a zda vedou k efektivnějšímu trestání. Bohužel jsem neobdržela na tuto otázku odpověď od všech dotazovaných, ale respondenti se vesměs shodli, že ačkoliv se zvýšením horních hranic souhlasí, v praxi se nevyužívají často a pachatelé tak nebývají dostatečně potrestáni.

⁶⁰ Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. VIII. volební období Sněmovní tisk č. 514. [online]. [18. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=514>.

⁶¹ Ministerstvo zemědělství ČR. *Vyjádření k častým chybám ve správních řízeních o správních deliktech (včetně přestupků) podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.* eAgri. [online]. 2011. [18. 9. 2023]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/105889/Caste_chyby_sprav_del.pdf.

Zasláním praktického dotazníku na jednotlivá pracoviště Krajských veterinárních správ jsem se snažila mj. zjistit, zda se jim zdají sankce a jejich výše efektivní. Neobdržela jsem odpovědi od všech, ale ti, co se k této otázce vyjádřili, uvedli, že tresty ukládané pachatelům přestupků v oblasti ochrany zvířat nejsou efektivní a konkrétně v případě množiren výše zisků převyšují výši sankcí. Toto však budu více rozebírat níže.

3.1.1 Blíže k přestupkům dle ZOZT

V § 27 v odstavcích 1.-11. je rozsáhlým výčtem stanoveno, jakým jednáním se fyzická osoba dopustí přestupku. Typicky se jedná o propagování týrání zvířat, týrání zvířete, či utýrání zvířete. Níže budou přiblížena jednotlivá jednání fyzických osob spadající pod přestupky v § 27 ZOZT. Protiprávní jednání právnických osob jsou upravena v § 27a.

Prvním zmíněným jednáním je týrání, které je v § 2 tohoto zákona zakázáno a vymezeno v § 4 – tento paragraf není taxativním výčtem, obsahuje v písmenech a)-x) jednotlivé způsoby týrání a písmeno y) využívá jako „zbytkovou“ klauzuli (*„jiné jednání v rozporu s tímto zákonem, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete“*). Tedy ačkoliv je výčet velmi rozsáhlý a dá se říci, že dostatečný, zákonodárce myslel i na takové formy jednání proti zvířeti, která by jednotlivé písmena nepostihovala. Stačí, že pachatel svým jednáním naplní podstatu písm. y), tedy obecně se dopustí takového jednání, které způsobí zvířeti utrpení. Pojem týrání v sobě zahrnuje kruté zacházení proti zvířatům jak úmyslně, tak z nedbalosti, např. neposkytnutí náležité péče.⁶² Zákonem tak máme poměrně podrobně rozebrány jednotlivé případy, které se považují za týrání, a zároveň lze postihnout jednání, která ve výčtu nejsou uvedena. Navíc je tento pojem koncipován tak, aby postihoval nejen fyzické utrpení zvířat. Jak uvedl Krajský soud v Ostravě ve svém rozhodnutí ze dne 5. 10. 1995: *„týráním se rozumí i omezování výživy zvířete, ... jakož i bezdůvodné vyvolávání nepřiměřeného působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy“*.⁶³ Pojem utýráním zvířete *„je sledován zvláštní stav v rámci týrání, kdy nastala smrt zvířete jako následek dlouhodobého týrání“* (pod tento pojem řadíme rovněž pojem usmrcení zvířete zakázanou metodou.⁶⁴).

Dalším pojmem, který se objevuje v jednotlivých odstavcích ust. § 27, je usmrcení zvířete. Usmrcení definuje § 3 písm. n) ZOZT jako jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete. I zde platí, že k usmrcení může dojít jak úmyslně, tak z nedbalosti. Zákon rozlišuje

⁶² MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 37.

⁶³ Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 1995, č. j. 6 To 133/94.

⁶⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 320.

usmrcení zvířete typem porážky, utracení a již výše zmíněné utýrání. Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že dle § 27 odst. 1 písm. d) usmrtí zvíře bez zákonného důvodu. § 5 odst. 1 totiž stanovuje, že bez důvodu nikdo nesmí zvíře usmrtit. Důvody, pro které to lze učinit a zvíře usmrtit, jsou uvedeny v odstavci druhém § 5 (např. pro produkci a zpracování živočišných surovin, z důvodu jeho nemoci, zranění apod.). Pro usmrcení tedy musí existovat legitimní důvod. Tím, že toto pravidlo existuje, se opět navracíme k základním principům ochrany zvířat, zejména, že zvířata mají hodnotu bez ohledu na to, zda a jaký užitek pro člověk přináší, proto je zakázáno je svévolně zabít. Pokud už dojde k jejich zabíjení, má k tomu docházet rychle a bezbolestně.⁶⁵ Zároveň je pro usmrcení zvířat zapotřebí odborná způsobilost. Může jej (dle ust. § 5 odst. 3 ZOZT) typicky provádět pouze veterinární lékař či zletilá osoba pod jeho dohledem.

S vyžadovanou mírou kvalifikace se setkáme i u porážek. Porážka (dle § 3 písm. o) ZOZT definována jako „*usmrcení jatečného zvířete za účelem využití jeho produktů*“ se týká pouze zvířat hospodářských, jelikož pojem jatečné zvíře je vysvětleno v § 3 písm. d) veterinárního zákona jako hospodářské zvíře určeno k porážce a jatečnému zpracování a jehož maso je určeno k výživě lidí.⁶⁶ Úprava porážek se skládá z většího množství vnitrostátních právních předpisů (ZOZT, veterinární zákon, vyhláška č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat proti usmrcování), doplněného o předpisy evropské (Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat proti usmrcování, Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004). Pokud fyzická osoba zvíře usmrtí při domácí porážce v rozporu s § 5h tohoto zákona, rovněž se dopouští přestupku, a to dle § 27 odst. 1 písm. g). Roku 2012 došlo novelizací veterinárního zákona k povolení domácích porážek zvířat za splnění konkrétních podmínek.⁶⁷

Zvláštní kategorii porážek představují porážky pro rituální potřeby církví a náboženských společností (dále jen „*rituální porážky*“). Jelikož je v našem ústavním pořádku v čl. 16 Listiny základních práv a svobod zaručeno právo na svobodné projevení náboženství či víry, byla do zákona vnesena pravidla pro takové porážky zvířat. Může se jednat např. o získávání košer a halal masa. V části druhé ZOZT je stanoveno, že zvíře musí být před porážkou

⁶⁵ Srov. § 3 písm. p) zákona č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů: „Utracením (se rozumí) usmrcení zvířete, pokud možno bezbolestně“

⁶⁶ Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL Vojtěch. Ochrana zvířat v právu. Praha: Academia, 2013, s. 325.

omráčeno a poraženo smí být pouze kvalifikovanou osobou. U rituálních porážek takové požadavky neexistují, jedná se tedy o výjimku.⁶⁸

3.1.2 Chovatelé, chovatelé hospodářských zvířat, chovatelé v zájmovém chovu

V odstavci druhém § 27 je pojednáno o přestupcích fyzických osob jakožto chovatelů. Chovatelem se dle § 3 písm. k) ZOZT rozumí každá právnická nebo fyzická osoba, která drží zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchrané stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady, provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení.⁶⁹ Za chovatele se proto nepovažuje jen vlastník zvířete, ale jakákoliv osoba, která má zvíře v držení či s ním z nějakého důvodu zachází – může to být i osoba, která dočasně hlídá či se jakkoliv stará o zvíře místo jeho majitele. Všem chovatelům jsou obecně adresovány následující povinnosti, které jsou poté specifikovány chovatelům jednotlivých druhů a kategorií zvířat⁷⁰: chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jeho biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a povinnost předcházet poškození jejich zdraví;⁷¹ zákaz zvíře opustit⁷²; zákaz provádět na zvířeti bolestivé zákroky⁷³ a povinnosti při přepravě zvířat, např. zajištění vhodného dopravního prostředku včetně přestávek a poskytnutí krmiva.⁷⁴

Přestupky fyzických osob jako chovatelů hospodářských zvířat jsou pak uvedeny v § 27 odst. 3 ZOZT. Tato osoba se stane pachatelem přestupku dle tohoto zákona, pokud poruší základní povinnosti chovatelů stanovené v § 9-12g. Daná ustanovení předkládají požadavky na různé aspekty týkající se chovatelství, např. krmení zvířat, péče o jejich zdraví, dostatek pohybu atd. Zjednodušeně řečeno, chovatel by měl vždy zajistit životní podmínky zvířete v souladu s jeho welfare.

Povinnosti chovatelů zvířat v zájmovém chovu jsou obecně vymezeny v § 13 ZOZT. Chovatel má zvířeti zajistit přiměřené podmínky pro zajištění jeho biologických a fyziologických funkcí a potřeb, aby zvíře zbytečně nezažívalo utrpení a bolest. Tyto podmínky platí i tehdy, ujala-li se osoba opuštěného nebo toulavého zvířete.⁷⁵ Podmínky pro zájmový

⁶⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 326-327.

⁶⁹ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 328.

⁷¹ § 4 odst. 1 písm. a) veterinárního zákona.

⁷² Dle § 6 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ Dle § 7 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴ Dle § 8c-8f zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, s. 330.

chov v ust. § 13 ZOZT nejsou stanoveny tak přísně, jako při chovu zvířat hospodářských, nicméně zvíře v zájmovém chovu nemůže být prodáno nebo darováno osobě mladší 15i let, aniž by k tomu byl dán souhlas zákonného zástupce.

3.2 Zákon o veterinární péči

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon⁷⁶) stanoví v § 1, že upravuje požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat, práva a povinnosti FO i PO, stejně tak soustavu, působnost a pravomoc orgánů vykonávající v této oblasti státní správu.

K jeho schválení došlo dne 13. července 1999, účinnosti nabyl 28. září téhož roku. Z hlediska jeho struktury je členěn do šesti částí, z nichž nejvýznamnější je část první (veterinární péče), která zahrnuje základní ustanovení, upravuje otázky zdraví zvířat a jeho ochranu, veterinární asanaci, státní správu ve věcech veterinární péče, přestupky aj.

Veterinární péči pak definuje výčtem v § 2, kdy se jedná především o péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv, ochranu území ČR před zavlečením nálezů zvířat a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ochranu životního prostředí před nepříznivými vlivy souvisejícími s chovem zvířat a veterinární dozor.

Ačkoliv důvodová zpráva k veterinárnímu zákonu tvrdí, že „*obsah a dosah veterinární péče jsou již dlouhodobě ustáleny*“, sjednocená definice pojmu „veterinární péče“ nebyla dosud jak u nás, tak ve světě, stanovena.⁷⁶ Obsah tohoto pojmu je utvářen činností mezinárodních organizací (Světová obchodní organizace, Světová zdravotnická organizace), implementované směrnice Rady a Evropského parlamentu a Rady, nařízení Komise a dohody Rady Evropy⁷⁷ (např. o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě, o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely, o ochraně zvířat v zájmovém chovu a další, které byly zmíněny v kapitole 1.1.). Veterinární zákon se dotýká ochrany zvířat jak v zájmových, tak hospodářských chovech, ačkoliv chovatelům v hospodářských chovech stanoví širší povinnosti, jelikož jsou v tomto směru podnikateli.⁷⁸

Přestupky jsou upraveny v § 71 (přestupky fyzických osob) a § 72 (přestupky právnických a fyzických podnikajících osob). Ačkoliv těžiště právní úpravy přestupků

⁷⁶ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 11.

⁷⁷ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 12.

⁷⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR [cit. 1. září 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=72&CT1=0>.

nalezneme v přestupkovém zákoně (z. č. 250/2016 Sb.), jedná se o lex generalis. V zákoně č. 250/2016 Sb. nalezneme obecnou právní úpravu následků odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Veterinární zákon přináší speciální úpravu přestupků z oblasti veterinární péče. Velmi podobně jako v zákoně na ochranu zvířat proti týrání tato ustanovení stanovují, čím se pachatel přestupku dopouští a v odstavci druhém u fyzických osob či třetím u právnických či fyzických podnikajících stanoví trest – pokutu. Výše pokut dle závažnosti může dosáhnout horní hranice až 1 000 000,- Kč pro fyzické osoby, v ostatních případech až 2 000 000,- Kč.⁷⁹

3.2.1 Blíže k přestupkům dle veterinárního zákona

Jak již bylo řečeno, veterinární zákon upravuje přestupky jak FO, tak PO a podnikajících FO. Tyto osoby se dopustí přestupku dle veterinárního zákona, typicky pokud nesplní či poruší některou z povinností chovatele, některý z požadavků na přemístění a vnitrostátní přepravu zvířat, některou z povinností pořadatele svodu zvířat, některý z požadavků na zabezpečení zdravotní nezávadnosti živočišných produktů, nebo některý z požadavků k ochraně před nákazami a nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka atp.⁸⁰

Přestupky nepodnikajících fyzických osob jsou založeny na principu subjektivní odpovědnosti, tedy odpovědnosti za zavinění. Je tedy potřeba, aby FO naplnila znaky přestupku vlastním zaviněným jednáním.⁸¹ Ve veterinárním zákoně jsou skutkové podstaty těchto přestupků uvedeny v § 71 odst. 1 písm. a) a jsou rozděleny z pohledu typové nebezpečnosti na tři skupiny. Dle závažnosti přestupku je možné uložit pokutu do 20i, 50i a 100 tisíc Kč. U mladistvých nepodnikajících se tato hranice snižuje na polovinu.⁸²

Co se týče přestupků fyzických osob podnikajících a právnických osob, u nich je princip zavinění založen na odpovědnosti objektivní bez zavinění, to znamená, že jsou odpovědny za výsledek (protiprávní stav).⁸³ Obecné skutkové podstaty jsou uvedeny v § 72 odst. 1 písm. a)-r), zatímco v § 72 odst. 2 jsou uvedeny skutkové podstaty zvláštní, kde je potřeba, aby pachatel měl navíc zvláštní postavení. Typicky jde o postavení soukromého veterinárního lékaře.⁸⁴ I zde

⁷⁹ Viz § 71, 72 veterinárního zákona.

⁸⁰ Viz § 71 odst. 1 veterinárního zákona a § 72 odst. 1, 2 veterinárního zákona.

⁸¹ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 394.

⁸² Viz § 57 zák. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (přestupkový zákon) - horní hranice sazby pokuty se u mladistvého snižuje na polovinu, přičemž však nesmí přesahovat částku 5000 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.

⁸³ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 394.

⁸⁴ § 72 odst. 2 písm. a) veterinárního zákona.

můžeme přestupky rozdělit dle typové závažnosti na čtyři skupiny, podle nichž se odvíjí výše trestu – pokuty. Dle odstavce 1 ukládáme pokutu do 300 000 Kč, 500 000 Kč, 1 milionu Kč a 2 milionů Kč. Dle odstavce druhého pak ukládáme pokutu ve výši až do 50 000 Kč.

3.3 Shrnutí

Tato kapitola se věnovala správněprávní ochraně zvířat. Hlavními předpisy jsou zákon na ochranu zvířat proti týrání, veterinární zákon dále přestupkový zákon a správní řád. Veterinární zákon stanoví požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat, jejich ochranu, rovněž upravuje přestupky dle tohoto zákona a státní správu ve věcech veterinární péče. V prevenci týrání jsou zásadními orgány Státní veterinární správy v rámci státního veterinárního dozoru dle tohoto zákona. Pro tuto práci je podstatnějším zákon na ochranu zvířat proti týrání. Smyslem tohoto zákona je především ochrana zvířat před utrpením. Pracuje s principy ochrany zvířat jako např. princip vysoké hodnoty zvířat, zákaz usmrcení zvířete bez důvodu, odpovědnosti chovatele a další. Zákon obsahuje skutkové podstaty přestupků FO, podnikajících FO a PO a úpravu trestů, které lze za ně ve správním řízení ukládat. Definiuje, co se rozumí týráním, usmrcením, porážkou aj. Horní hranice pokut je ke dni vydání této práce stanovena částkou 1 milion korun u FO, u PO a FO podnikajících 3 miliony korun. Vzhledem k povaze protiprávních jednání proti zvířatům, proti kterým jsou namířena, se současnou výší hranic souhlasím. Jak jsem již uvedla, je potřeba, aby správní orgány měly možnost pachatele adekvátně trestat sankcemi s hranicemi odpovídajícími povaze protiprávního činu. Jednotlivých Krajských veterinárních stanic jsem se dotázala, zda vnímají ze své praxe sankce jako efektivní. Na tuto otázku jsem však obdržela odpověď pouze od třech ze čtrnácti dotázaných respondentů. U všech se však odpovědi shodovaly na tom, že ze své praxe současné sankce jako efektivní nevnímají. Tomuto bude věnována pozornost blíže v závěru práce.

4 Správní trestání na úseku ochrany zvířat

Společensky nejškodlivější činy byly vyjmenovány a stručně vymezeny v kapitole 2. V této kapitole bude pozornost věnována odpovědnosti sice taktéž veřejnoprávní, ale regulované normami správního práva. Správněprávní odpovědnost nemá kodifikovanou úpravu. Správněprávní odpovědnost můžeme roztrždit na odpovědnost za přestupky, která je upravena předně zákonem č. 250/2016 Sb., a dále širokou řadou speciálních zákonů, které vymezují jednotlivé skutkové podstaty přestupků. Dále zde máme disciplinární odpovědnost a odpovědnost za porušení procesních povinností.⁸⁵ Těm však z důvodu zaměření této práce nebude věnována další pozornost.

4.1 Přestupek

Předmět úpravy je stanoven v § 1 přestupkového zákona. Ten říká, že přestupkový zákon upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku. V přestupkovém řízení správní orgán rozhoduje o vině pachatele přestupku a o jeho trestu. Rozhodnutí má veřejnoprávní povahu.⁸⁶

Skutkové podstaty správních přestupků upravují ZOZT a veterinární zákon v rámci svých sedmých částí. Přestupkům dle těchto zákonů byla věnována pozornost v předchozí kapitole, nyní je vhodné vymežit pojem přestupku i obecně. Přestupkem dle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich obecně rozumíme společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem.⁸⁷ Tato definice je v souladu s principem zákonnosti, tudíž respektuje základní požadavek demokratického právního státu.⁸⁸ Tím je přestupek definován pozitivně. Negativně

⁸⁵ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 23.

⁸⁶ VETEŠNÍK, Pavel. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://db.beck-online.cz).

⁸⁷ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 394.

⁸⁸ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 12. října 2023], s. 44-45. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://db.beck-online.cz).

přestupek definujeme tak, že jde o takové protiprávní jednání, které nenaplnuje znaky trestného činu.⁸⁹

Přestupek je tvořen obecnými a typovými znaky. Obecným znakem přestupku je protiprávnost – tzn. jednání je v rozporu s právem. Pokud znak protiprávnosti chybí, odpovědnost za přestupek nelze vyvozovat, ačkoliv by toto jednání formálně přestupku odpovídalo. Vrchní soud doplnil, že „*protiprávním jednáním není jednání, které sice po formální stránce vykazuje znaky skutkové podstaty deliktu, ale zároveň není jednáním společensky nebezpečným, škodlivým.*“⁹⁰ Okolnosti, kdy jednání vykazující znaky přestupku ve skutečnosti nebude protiprávním, stanovuje zákon o přestupcích v § 24-28. Jsou jimi krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Druhým obecným znakem přestupku je jeho trestnost, čili pokud se pachatel dopustí přestupku, hrozí mu zákonem stanovená sankce – správní trest. Třetí znak je přestupková způsobilost pachatele. FO, PO či podnikající FO musí být způsobilá stát se pachatelem přestupku. To znamená, že je jak schopna porušit povinnosti stanovené zákonem, tak být subjektem povinností, které vznikají při tomto porušení.⁹¹ Např. u FO se jedná o věk a přičetnost pachatele v době spáchání přestupku.⁹² Čtvrtým obecným znakem přestupku je v zákoně výslovné označení společensky škodlivého činu za přestupek.

U typových znaků je prvním objekt. Tím je určitý společenský zájem, k jehož porušení mělo dojít, a který je chráněn zákonem.⁹³ V oblasti ochrany zvířat je to typicky zájem na ochraně života a zdraví těchto živočichů. Druhý typový znak je objektivní stránka přestupku. Tou je porušení právní povinnosti, která se pojí k objektu. Jsou jimi jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi. K tomu Nejvyšší správní soud dodává, že „*příčinná souvislost ... je vztah mezi protiprávním jednáním jako příčinou a škodlivým následkem, který je právě tímto jednáním vyvolán. Jednání je příčinou následku pouze tehdy, jestliže by následek bez tohoto jednání nenastal buď vůbec, anebo by bez něho nenastal takovým způsobem, jakým konkrétně*

⁸⁹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 12. října 2023], s. 45. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁹⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. října 1998, sp. zn. 5 A 37/96-, [SJS 396/1999].

⁹¹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 12. října 2023], s. 48. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁹² § 18 a 19 přestupkového zákona.

⁹³ HENDRYCH, Dušan. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2009 [cit. 13. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

nastal.⁹⁴“ Subjekt přestupku jako třetí typový znak je pachatel. Může jím být fyzická osoba⁹⁵, právnická osoba⁹⁶ a podnikající fyzická osoba⁹⁷. Tyto osoby jsou obecným subjektem, nicméně zákon může stanovovat zvláštní kritéria, kdy pachatelem přestupku může být speciální subjekt, např. pracovník útulku pro opuštěná zvířata nebo veterinární lékař. Čtvrtým typovým znakem je subjektivní stránka přestupku. Tato se vztahuje výhradně na fyzické osoby. Jedná se o odpovědnost za zaviněné protiprávní jednání. Dříve bývalo typovým znakem přestupku zavinění, dnes již tomu tak není. Důvodem jsou rozdílné podmínky odpovědnosti za přestupek FO a PO či podnikající FO.⁹⁸ Zavinění, tvořeno složkou vědění a složkou vůle, považujeme za vnitřní psychický stav pachatele přestupku k protiprávnímu jednání a jeho následku.⁹⁹

4.2 Řízení o přestupku

Řízení o přestupcích je zvláštním druhem správního řízení.¹⁰⁰ Jde tedy o řízení, pro které v určitých ohledech stanovují pravidla právní úpravou zvláštní předpisy odlišné od obecné právní úpravy, kdy obecnou je v tomto případě správní řád. Zvláštním zákonem upravujícím odchylky od správního řádu je primárně zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich („přestupkový zákon“), konkrétně jeho část třetí, označena jako řízení o přestupcích. Některá ustanovení přestupkového zákona se svou povahou odchylojí od správního řádu – například v případě vymezení účastníků řízení, některá jej naopak doplňují – například ustanovení o náležitostech rozhodnutí.¹⁰¹ Současně v souladu se zásadou *lex specialis derogat legi generali* platí, že správní řád použijeme, jen pokud zákon o přestupcích nestanoví jiný postup. Vzájemné odchylky od obecné úpravy doplňují, zužují či rozšiřují daná ustanovení.

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. března 2009, sp. zn. 9 As 50/2008-64.

⁹⁵ § 13 přestupkového zákona.

⁹⁶ § 20 přestupkového zákona.

⁹⁷ § 22 přestupkového zákona.

⁹⁸ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 12. října 2023], s. 46. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://db.beck-online.cz).

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2007, sp. zn. 4 As 40/2007-53, [1529/2008 Sb. NSS].

¹⁰⁰ FRUMAROVÁ, Kateřina, ŠKUREK, Martin. In: FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 133.

¹⁰¹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 14. října 2023], s. 436. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://db.beck-online.cz).

Zákon o přestupcích je tak obecnou normou k jiným zákonům, které obsahují procesní a hmotněprávní úpravu přestupků, jenž jsou k tomuto úpravou zvláštní.¹⁰²

Subjekty přestupkového řízení rozumíme orgány veřejné moci a fyzické a právnické osoby, které mají vlastní vliv na průběh řízení a kterým zákon přiznává procesní práva k uskutečnění tohoto vlivu a zakládá procesní povinnosti.¹⁰³ V řízení o přestupku rozhoduje správní orgán o vině pachatele a o správním trestu za spáchaný přestupek.¹⁰⁴ Je proto správním řízením sankčním.¹⁰⁵ V jeho rámci správní orgán konstatuje, zda byl spáchán přestupek, kdo je vinen jeho spácháním a komu bude uložen správní trest. Týrá-li chovatel zvíře nebo se při jeho chovu dopouští jiných pochybení, je potřeba zabránit mu v tom a uložit příslušný trest.

Proto po kontrole, během níž krajská veterinární správa shledá porušení povinností na úseku ochrany zvířat, následuje zpravidla také podnět k projednání přestupku, který veterinární správa zašle správnímu orgánu příslušnému k jeho projednání, tedy obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.¹⁰⁶ Jakmile se správní orgán dozví, že byl spáchán přestupek, je povinen zahájit přestupkové řízení. K zahájení řízení dochází zpravidla z moci úřední okamžikem, kdy je oznámení o zahájení řízení doručeno podezřelému.

4.2.1 Příslušnost správních orgánů v řízení o přestupku

Jak již bylo řečeno, správní orgány jsou subjektem řízení o přestupku, a jako takové vedou řízení za splnění podmínky věcné a místní příslušnosti. Věcná příslušnost znamená, že správní orgán má pravomoc a příslušnost daný přestupek projednat. Je zakotvena v ust. § 60 odst. 1 a 2. Dle prvního odstavce k vedení přestupkového řízení stanoví věcnou příslušnost zvláštní zákon. Vést řízení jsou tedy oprávněny i jiné orgány, než které jsou v tomto ustanovení výslovně uvedeny, což v praxi znamená, že to mohou být např. celní úřady dle zákona č. 242/2016 Sb., celního zákona, či krajské hygienické stanice dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví atp.¹⁰⁷ Přestupky a zvláštní opatření v oblasti ochrany zvířat proti

¹⁰² Nález Ústavního soudu ze dne 11. března 2004, sp. zn. II. ÚS 788/02, [38/2004 USn.], bod III.

¹⁰³ ŠKUREK, Martin. In: FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 134.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. ledna 2009, sp. zn. 1 As 96/2008-115, [1856/2009 Sb. NSS].

¹⁰⁵ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 14. října 2023], s. 44-45. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁰⁶ § 22 odst. 1 písm. m) ZOZT.

¹⁰⁷ ŠKUREK, Martin. In: FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 135.

týráni projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě podnětů místně příslušných Krajských veterinárních správ.¹⁰⁸

Rozlišení, který obecní útvar bude příslušný k projednání přestupku, určuje funkční příslušnost. V ust. § 61 odst. 1-3, kde je stanoveno, že starosta může zřizovat jako zvláštní orgány obce komise pro projednávání přestupků (dále jen „komise“). Obce je mohou (ale nemusí) zřizovat jakožto zvláštní orgány, které projednávají přestupky.¹⁰⁹ Komise má pak při projednávání zákonem vymezených přestupků postavení správního orgánu se všemi zákonem stanovenými právy a povinnostmi.¹¹⁰ Mohou tedy kontrolovat dodržování právních předpisů obce – obecně závazných vyhlášek. Dodržování těchto předpisů je v působnosti „jedničkového“ obecního úřadu. Pokud obecní úřad zřídí komisi, může ji využít na tyto přestupky. Projednávání přestupků, které patří do působnosti obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností však nelze svěřit do působnosti komisí, protože jde o obce s běžnými obecními úřady (obce „I“), a proto je zde věcně příslušný vždy tento obecní úřad.¹¹¹ To dokládá i znění ust. § 60, který uvádí, že nestanoví-li zvláštní zákon jinak, jsou k řízení o přestupcích příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Místní příslušnost k vedení řízení je ten správní orgán, v jehož správním obvodu byl přestupek spáchán, jak uvádí ust. § 62 odst. 1. Tato úprava se liší od obecné právní úpravy ve správním řádu¹¹², jelikož je zde praktická důkazní potřeba konat řízení o přestupku v blízkosti místa jeho spáchání.¹¹³ V praktické rovině se to promítá především do potřeby vyslechnout svědky, kteří se v tomto místě nacházeli.¹¹⁴ Blízkost správního orgánu k místu spáchaného přestupku pak může pozitivně ovlivnit délku celého řízení.¹¹⁵ Odstavce 2-4 určují pomocná kritéria v případech, kdy přestupek nebyl spáchán na území ČR nebo nelze zjistit, kde byl

¹⁰⁸ Státní veterinární správa: *Informační bulletin č. 3/2023. Informace o programu ochrany zvířat. Situace v roce 2022* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib2303.pdf>.

¹⁰⁹ JEMELKA, Luboš. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 452. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹¹⁰ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2011 [cit. 17. října 2023], s. 285-286. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹¹¹ ŠKUREK, Martin. In: FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 137.

¹¹² Tato je uvedena v § 11 SŘ a stanoví místní příslušnost buď podle místa činnosti, podnikání, či trvalého pobytu účastníka řízení, nebo místem, kde se nachází nemovitost, o níž se jedná.

¹¹³ ŠKUREK, Martin. In: FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 139.

¹¹⁴ JEMELKA, Luboš. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2011 [cit. 17. října 2023], s. 458. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹¹⁵ ŠKUREK, Martin. In: FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 139.

přestupek spáchán. Pokud nelze místní příslušnost určit ani takto nebo je místně příslušných více orgánů, místně příslušný bude správní orgán, v jehož obvodu vyšel přestupek najevo nejdříve.¹¹⁶

Příslušnost místní i věcná se posuzuje k okamžiku zahájení řízení o přestupku. Pokud by však později došlo ke změně rozhodných okolností pro jejich určení, řízení dokončí ten správní orgán, který k němu byl původně příslušný.¹¹⁷

4.2.2 Účastníci řízení o přestupku

Vedle správních orgánů stojí jako subjekty účastníci řízení. Jsou jimi jmenovitě v písm. a)-c) § 68 přestupkového zákona obviněný, poškozený a vlastník věci.¹¹⁸ Osoba poškozená a vlastník věci figurují v tzv. omezeném rozsahu účastenství, a to pouze „*ve vztahu k části předmětu řízení, která se jich týká. Tito účastníci mají plná procesní práva, avšak mohou je uplatňovat pouze ve vztahu k části předmětu řízení, vizte např. právo činit návrhy a navrhopvat důkazy, právo podat odvolání.*“¹¹⁹ Tento výčet je uzavřený, avšak lze se setkat s opačnými názory, které prosazují taxativnost výčtu jako zdánlivou.¹²⁰ Jako konkrétní příklad Jemelka uvádí zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kde se § 71 tohoto zákona nachází v pozici speciality vůči § 68 přestupkového zákona. Uplatnilo by se tedy přednostně. To by znamenalo, že účastníkem řízení může být (v tomto případě) i obec.

Účastník musí být způsobilý stát se účastníkem řízení a zároveň procesně způsobilý, aby mohl činit v řízení potřebné procesní úkony. Pokud v průběhu řízení nastanou pochybnosti, zda jde skutečně o účastníka řízení, je za účastníka považován, dokud není prokázán opak.¹²¹ O tom je vydáno usnesení, které je oznamováno pouze této osobě a která proti němu může v souladu s § 28 odst. 2 správního řádu podat odvolání.

¹¹⁶ Ust. § 62 odst. 4 přestupkového zákona.

¹¹⁷ Ust. § 132 SŘ.

¹¹⁸ Ust. § 68 přestupkového zákona.

¹¹⁹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2011 [cit. 17. října 2023], s. 521. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹²⁰ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2011 [cit. 17. října 2023], s. 522. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹²¹ § 28 odst. 1 SŘ.

4.2.3 Rozhodnutí v řízení o přestupku

Rozhodnutí o přestupku správní orgán (pokud jej nelze vydat bezodkladně) vydá nejpozději do 60 dnů ode dne zahájení řízení.¹²² Za zahájení se v souladu s § 78 odst. 2 považuje okamžik doručení oznámení o zahájení řízení. Podle ZOZT přestupky podle tohoto zákona projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností.¹²³

Rozhodnutí obsahuje obecné náležitosti dle správního řádu, které dané rozhodnutí musí obsahovat. Rozhodnutí obsahují výrokovou část, odůvodnění a poučení.¹²⁴ Ve výrokové části je uvedeno právní ustanovení, podle kterého bylo rozhodováno, respektive která tvoří právní normu odpovídající skutkové podstatě přestupku.¹²⁵ Dále se jedná o označení účastníků a lhůtu ke splnění stanovené povinnosti. V odůvodnění jsou uvedeny důvody výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se správní orgán zabýval. V části poučení je uvedeno, zda je proti tomuto rozhodnutí možné podat opravný prostředek a v jaké lhůtě je možné jej podat, včetně orgánu, který o něm rozhodne a kterému se podává.

Ustanovení § 93 odst. 1 v písm. a)-h) přestupkového zákona určuje, jaké speciální náležitosti (kromě obecných náležitostí dle SŘ) rozhodnutí přestupkového řízení obsahuje, pokud je obviněný uznán vinným. Jedná se zejména o popis skutku s označením místa, času a způsobu jeho spáchání; právní kvalifikaci skutku; vyslovení viny; formu zavinění u obviněného, který je fyzickou osobou; druh a výměru správního trestu či výrok od jeho upuštění atd. Odstavce 2 a 3 určují podobu výroku, pokud je obviněný uznán vinným jako právní nástupce či jde o schválení dohody o narovnání. Povinnost nahradit náklady obecní úřad ukládala paušální částkou donedávna ve výši 1 000 Kč, tato částka bude však vyhláškou č. 145/2024 Sb. s účinností ode dne 1. 7. 2024 zvýšena na 2500 Kč.¹²⁶

4.3 Trestání dle zákona na ochranu zvířat proti týrání

Hlavním ukládaným trestem při správních řízeních v oblasti ochrany zvířat dle ZOZT je pokuta. Jde o sankci, která postihuje majetkovou sféru pachatele. Správní orgán, který o jejím uložení rozhoduje, zároveň s přesnou výší pokuty stanovuje její splatnost, jakož i další údaje nezbytné k jejímu zaplacení.¹²⁷ Jak již bylo řečeno, do novely ZOZT účinné od 1. 2. 2021 bylo

¹²² § 94 přestupkového zákona.

¹²³ § 28 odst. 2 ZOZT.

¹²⁴ § 68 odst. 1 SŘ.

¹²⁵ § 68 odst. 2 SŘ.

¹²⁶ Čl. I bod 2. vyhlášky č. 145/2024 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hraadí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění vyhlášky č. 112/2017 Sb.

¹²⁷ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, s. 213.

možné pokuty ukládat pro všechny subjekty (tedy jak FO, PO a podnikající FO) ve stejné výši dle závažnosti do 50 000 Kč, do 200 000 Kč a do 500 000 Kč. Nyní jsou sazby odlišeny dle pachatele – výše se liší podle toho, zda je pachatel fyzická osoba či právnická/fyzická podnikající.¹²⁸ Fyzickým osobám dle § 27 hrozí pokuty ve výši do 100 000 Kč (např. pokud si nevyžádá vyšetření a zhodnocení stavu zvířete soukromým veterinárním lékařem), do 400 000 Kč (např. za propagaci týrání zvířat) a do 1 mil. Kč (např. za utýrání zvířete), právnickým/fyzickým podnikajícím osobám v § 27a hrozí pokuty ve výši do 200 000 Kč (např. pokud pachatel odchytil zvíře ve volné přírodě, které má být použito k pokusům, aniž splňuje podmínky stanovené zákonem), do 1 mil. Kč (např. pokud pachatel propaguje týrání zvířat) a do 3 mil. Kč (např. pokud týrá/utýrá zvíře). V souladu s § 28 odst. 3 ZOZT pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil, tj. obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Pokud by pachatel povinnost v rozhodnutí dobrovolně nesplnil, čili pokutu nezaplátil, přichází na řadu postup dle daňového řádu, kdy bude splnění povinnosti pokutu zaplatit vynuceno exekucí na peněžité plnění.¹²⁹ Ztotožňuji se s názory těch, kteří se vyslovují pro zvyšování trestů v této oblasti, jelikož chrání důležité hodnoty. Souhlasím, aby právnické/fyzické podnikající osoby stihly přísnější tresty, jelikož je pravděpodobné, že fyzické osoby se nedopustí protiprávních činů s takovými následky, jako třeba právě podnikající FO či PO. Nakonec je třeba doplnit, že pokuta např. 200 000 Kč může mít kolikrát ničivější dopad na FO na rozdíl od PO, ačkoliv by se dopustily stejného přestupku. Nová právní úprava tak cílí na přísnější postihy a účelnost v postihování viníků v praxi, stejně tak se snaží působit preventivně vůči potenciálním pachatelům.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností může dále využít sankci zákazu chovu a propadnutí zvířete (§ 27b ZOZT). Tato sankce se využívá zejména pokud je podezření, že by pachatel v týrání zvířete pokračoval, týranému zvířeti neposkytne potřebnou zdravotní péči či začne chovat další zvířata stejným způsobem, za který byl v minulosti již potrestán. Trest propadnutí zvířete je pak namísto, pokud zvíře náleží pachateli a je podezření, že zvíře bude nadále týráno či pokud pachatel zvířeti neposkytne péči, kterou jeho zdravotní stav vyžaduje. Zákaz chovu lze uložit i chovateli bez veřejnoprávního oprávnění k chovu a je tak uplatnitelný například v případě nelegálních množíren na rozdíl od zákazu činnosti. Pokud je uložen zákaz chovu či propadnutí zvířete, musí být pachateli zároveň uložena pokuta. Vlastníkem zvířete se

¹²⁸ § 27 a § 27a ZOZT.

¹²⁹ Ust. § 106 správního řádu.

poté stává stát.¹³⁰ V současnosti mohou obce tyto náklady uplatnit u Ministerstva zemědělství, jestliže přesahují zákonem stanovenou výši, na základě žádosti o úhradu účelně vynaložených nákladů spojených se zajištěním péče o zvíře. Pokud tyto hranice nepřesáhnou, náklady si obce hradí samy. V případě náhradní péče jde o částku přesahující 30 000 Kč ve vztahu ke zvířeti/zvířatům jednoho chovatele. U předběžné náhradní péče musí částka přesáhnout výši 200 000 Kč ve vztahu k jednomu chovateli.¹³¹

Pokud nebyla uložena sankce propadnutí zvířete a týrané zvíře náleží osobě, která není za přestupek odpovědná (tudíž ji nelze stíhat), je možné uložit sankci zabrání zvířete dle § 27c ZOZT. Vlastníkem zvířete se nabytím právní moci rozhodnutí o jeho propadnutí nebo zabrání stane stát. To lze využít typicky v takovém případě, kdy zvíře týrá osoba, která není vlastníkem zvířete, která zvíře chová s vědomím vlastníka a vlastník zvířete nezabezpečí péči o týrané zvíře na základě výzvy. Dle § 27d může dojít k zabrání zvířete, pokud zvíře chová taková osoba, které byl pravomocným rozhodnutím nebo rozsudkem uložen zákaz chovu nebo zákaz činnosti. Sankce zabrání se ukládá vlastníkovému daného zvířete¹³², i zde se vlastníkem zvířete stává stát.

4.3.1 Zvláštní opatření

Zvláštní opatření pachatelům ukládají obce s rozšířenou působností na návrh Krajské veterinární správy. Na základě nich je pak možné 1) nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče¹³³, 2) nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu zvířat včetně jejich usmrcení, dochází-li k jejich týrání¹³⁴, 3) nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat, a to do doby odstranění závad¹³⁵, 4) nařídit vlastníkovému zvířete zajistit utracení zvířete odborně způsobilou osobou podle veterinárního zákona, pokud je dán důvod k usmrcení zvířete¹³⁶ či 5) nařídit chovateli umožnit provádění péče o zvíře jinou osobou na pozemku, ve stájích nebo v jiných objektech chovatele, kde se zvíře nachází¹³⁷. Náklady spojené s umístěním týraného zvířete nese osoba, které bylo zvíře odebráno, náklady spojené s léčením zvířete hradí osoba, která tento stav způsobila, náklady spojené se snížením počtu

¹³⁰ § 27b odst. 5 zákona na ochranu zvířat proti týrání.

¹³¹ *Náhrady - předběžná náhradní péče. Úhrada nákladů spojených se zajištěním předběžné náhradní péče ministerstvem* [online]. eagri.cz [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/ochrana-zvirat/obce-nahrady-vyhlasky/nahrady-predbezna-nahradni-pece>.

¹³² § 27c odst. 4 zákona na ochranu zvířat proti týrání.

¹³³ § 28a odst. 1 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání.

¹³⁴ § 28a odst. 1 písm. b) zákona na ochranu zvířat proti týrání.

¹³⁵ § 28a odst. 1 písm. c) zákona na ochranu zvířat proti týrání.

¹³⁶ § 28a odst. 1 písm. d) zákona na ochranu zvířat proti týrání.

¹³⁷ § 28a odst. 1 písm. e) zákona na ochranu zvířat proti týrání.

zvířat nebo s utracením hradí chovatel. Rozhodnutí o zvláštním opatření je správní rozhodnutí se zvláštními náležitostmi dle § 28a a § 28b ZOZT. Obsahuje kromě výroku i odůvodnění a pučení o opravném prostředku – odvolání.

Zvláštním institutem je předběžná náhradní péče. Jedná se o ustanovení, které má za cíl poskytnout okamžitou účinnou pomoc týranému zvířeti, jehož situace nesnese odkladu, a je upravena v § 28c ZOZT. Tento institut má výrazný preventivní charakter a umožní zvířeti dostat se dříve z dispozice problematické osoby, jestliže lze v budoucnu očekávat uložení trestu. Podle tohoto ustanovení může obec s rozšířenou působností (na návrh veterinární správy) rozhodnutím nařídit předběžnou náhradní péči o týrané zvíře, jestliže lze ve správním řízení očekávat uložení propadnutí týraného zvířete, rozhodnutí o jeho zabrání nebo rozhodnutí o umístění týraného zvířete do náhradní péče. Zvíře lze chovateli odebrat i v jeho nepřítomnosti.¹³⁸ Rozhodnutí může být v souladu s § 143 odst. 1 písm. c) SŘ obecním úřadem vydáno přímo na místě. Rozhodnutí lze vyhlásit ústně. Odvolání proti němu nemá odklady účinek, je vykonatelným ihned po jeho vyhlášení.¹³⁹ Realizace tohoto opatření bývá poměrně snadná při odebrání menších zvířat, např. koček či psů, kdy péči pak provádí útulky zřizované obcemi.¹⁴⁰ Nákladnější a složitější však bývají případy hospodářských zvířat. Obci pak náleží ze strany chovatele náhrada účelně vynaložených nákladů ze strany Ministerstva zemědělství, jak jsem již avizovala výše. Této otázce bude věnována bližší pozornost v závěru práce.

4.4 Trestání dle veterinárního zákona

Dle č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich lze obecně pachatelům uložit tresty dle ust. § 35 napomenutí, pokuty, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Za přestupky v oblasti veterinární péče je dle tohoto zákona možné uložit následující tresty: napomenutí dle § 45, pokutu dle § 46 a propadnutí věci či náhradní hodnoty dle § 48. Tyto tresty je možné ukládat s využitím zásad pro jejich ukládání uvedených § 35 a násl. tohoto zákona.

Správní trest napomenutí se využije v takových případech, kdy správní orgán pachatele upozorní na důsledky jeho jednání, jež mu hrozí dle zákona, pokud od takového jednání

¹³⁸ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 52. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf.

¹³⁹ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 52. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf.

¹⁴⁰ Státní veterinární správa. *Jak postupovat v případech týrání zvířat. Informace pro obce s rozšířenou působností* [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/zvirata/Prirucka-ORP-2019.pdf>.

v budoucnu neupustí¹⁴¹. Napomenutí lze tedy uplatnit primárně v případech, kdy nelze spáchaný skutek považovat s ohledem na zájmy společnosti za zcela neškodný a přitom společenská škodlivost spáchaného skutku je (vzhledem k závažnosti, okolnostem spáchání a osobě pachatele) natolik nízká, že uložení správního trestu napomenutí se jeví s ohledem na účinnou ochranu zájmů společnosti jako plně dostačující. Napomenutí se v daném případě jeví jako dostatečný nástroj morálního a výchovného působení na pachatele a jeho nápravu. Jedná se tedy o nejmírnější trest.

Pokutu dle § 46 přestupkového zákona pak lze uložit pouze ve výši stanovené zákonem, pachatel je povinen ji zaplatit do 30 dnů od právní moci rozsudku. Pokuta zde není náhradou škody, která byla způsobena, nýbrž trestem za spáchání přestupku, představuje proto represivní, případně preventivní funkci.¹⁴² Jedná se o nejčastější trest, který lze uložit jak FO, tak PO/podnikající FO. Při stanovení výměry pokuty správní orgán přihlédne ke stanoveným kritériím v § 37 přestupkového zákona. Pokud by však výše pokuty nebyla legislativním nedopatřením v žádném zákoně stanovena, platí, že ji lze uložit ve výši nepřesahující 1000 Kč.¹⁴³ Splatnost pokuty je obecně do 30 dnů ode dne právní moci rozhodnutí o přestupku, tuto lhůtu může správní orgán dle úvahy upravit.¹⁴⁴

Propadnutím věci dle § 48 dle přestupkového zákona se postihne pachatel, pokud jde o věc náležející pachateli¹⁴⁵ a vlastníkem věci se v souladu s odstavcem 4 stává stát. Tímto trestem tak vzniká pachateli stejně jako v případě pokuty majetková újma. Ačkoliv zvíře není věcí, může se stát objektem propadnutí. Tento trest je výslovně uveden v § 27b ZOZT jakožto propadnutí zvířete. Při jeho ukládání je však potřeba zohlednit zvláštní povahu této věci-zvířete a zvláštní právní úpravu. Věcí, která bude určena k propadnutí, se může stát 1) věc, která byla ke spáchání přestupku užita, 2) věc, kterou pachatel získal přestupkem či jako odměnu za něj. § 27b odst. 2 dále ZOZT stanoví, že „*propadnutí týraného zvířete může obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnutím uložit, jestliže týrané zvíře náleží pachateli přestupku a je důvodná obava, že a) pachatel přestupku bude v týrání zvířete pokračovat, zejména jde-li*

¹⁴¹ § 45 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁴² VETEŠNÍK, Pavel. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 17. října 2023], s. 366. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁴³ VETEŠNÍK, Pavel. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 17. října 2023], s. 367. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁴⁴ § 46 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁴⁵ § 48 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

o pachatele, který byl za týrání zvířete v posledních 3 letech potrestán za přešupek nebo odsouzen, b) neposkytne týranému zvířeti péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav, nebo c) začne chovat další zvířata stejným způsobem, za který byl v minulosti v souvislosti s jiným zvířetem potrestán za přešupek nebo odsouzen“. Propadnutí zvířete může obecní úřad od února 2021 uložit i tehdy, pokud zvíře není týrané, ale jedná se o zvíře vyžadující zvláštní péči a chovatel k němu nemá povolení veterinární správy.¹⁴⁶

Ustanovení § 27c a 27d ZOZT upravuje zabránění zvířete. Dle § 27c odst. 1 připadá v úvahu např. u osoby, která je vlastníkem zvířete, v důsledku své duševní poruchy toto zvíře týrá. Kvůli této duševní poruše ale za týrání nenese odpovědnost. Odst. 2 pak míří na situace, kdy zvíře buď týrá jiná osoba než jeho vlastník, nebo tato jiná osoba neuhradila náklady náhradní péče.

Tyto tresty je možné uložit jak samostatně, tak je navzájem kombinovat. Pokutu však nelze uložit zároveň s napomenutím.¹⁴⁷ Tresty uvedené v § 47 (zákaz činnosti) a v § 50 (zveřejnění rozhodnutí o přešupku) nelze využít, neboť veterinární zákon jako *lex specialis* to u daných přešupků nestanovuje.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 56. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf

¹⁴⁷ § 36 zákona o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich.

¹⁴⁸ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 395.

5 Orgány vykonávající správní dozor a jejich význam

Veterinární dozor zahrnuje v oblasti welfare zvířat kontroly ochrany a péče o pohodu různých skupin zvířat – od zvířat v zájmových chovech po ta volně žijící. Příslušné orgány sledují a vyhodnocují mimořádné události (např. hromadné úhyny), podmínky přesunu zvířat v přepravě, kontroly péče o zvířata při porážkách na jatkách atp.

Dozor nad ochranou zvířat je prováděn podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád¹⁴⁹). V § 1 stanoví, že upravuje postup kontrolních orgánů při kontrole činnosti kontrolovaných osob. Kontrolní orgán při kontrole zjišťuje, jak kontrolovaná osoba plní povinnosti, které jí vyplývají z jiných právních předpisů nebo které jí byly uloženy na základě těchto předpisů.

Dozor v oblasti ochrany zvířat vykonávají dle § 22 ZOZT Krajské veterinární správy a na území hl. města Prahy Městská veterinární správa, Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy na úseku ochrany zvířat a dle § 25 zaměstnanci zařazení v orgánu ochrany zvířat, pověřeni výkonem dozoru nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem, posuzovatelé zařízení ve správním řízení o udělení oprávnění k chovu pokusných zvířat, k dodávce pokusných zvířat nebo k používání pokusných zvířat a při dodržení podmínek stanovených veterinárním zákonem také zaměstnanci obcí zařazení v obecních úřadech obcí s rozšířenou působností, pokud je to nezbytné k provedení řízení o přestupku nebo při provádění zvláštního opatření podle tohoto zákona. Při zjištění, že došlo k porušení právních předpisů, mohou základě kontrolních zjištění KVS ukládat rozhodnutí o závazném pokynu k odstranění zjištěných nedostatků.

Za rok 2022 byly základem dozorové činnosti plánované kontroly.¹⁴⁹ Pro představu: v roce 2022 provedly KVS celkem 6753 kontrol, při kterých bylo zkontrolováno téměř 10 milionů zvířat. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností obdržely 539 podnětů a 23 podnětů bylo předáno k řešení příslušným státním orgánům, jako např. PČR.¹⁵⁰ Při svých kontrolách se orgány v oblasti ochrany zvířat nejčastěji setkávaly s nevhodnými podmínkami chovu, omezováním výživy či napájení, nevhodným nebo bezúčelným omezováním pohybu, neoznačením psa čipem, chybějícím či neplatným povolením dopravce, chybějícím osvědčením pracovníka podílejícího se na usmrcování atp.¹⁵¹

¹⁴⁹ Státní veterinární správa: *Informační bulletin č. 3/2023. Informace o programu ochrany zvířat. Situace v roce 2022* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib2303.pdf>.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

Zde je vhodné zmínit, že obce s rozšířenou působností dozorovou pravomoc nemají. V rámci zahájeného řízení však mohou se snažit shromážďovat podklady místním šetřením – např. za asistence PČR provádí místní kontroly. Správní řád v ust. § 135 zakotvuje součinnost s Policií. „*Hrozí-li, že se někdo pokusí ztížit nebo zmařit provedení úkonu správního orgánu, nebo hrozí-li nebezpečí osobám nebo majetku, může správní orgán požádat Policii České republiky o součinnost jejích příslušníků při provádění svého úkonu*“. Pokud správní orgán, který vede řízení, očekává v průběhu setkání s účastníky komplikace (např. při místním šetření), může požádat PČR o součinnost za účelem prevence konfliktu nebo jeho řešení, pokud nastane. Dalším významným ustanovením je § 150 SŘ, který upravuje příkaz – konkrétně v odstavci 2 stanoví, že „*v řízení o vydání příkazu může být jediným podkladem kontrolní protokol pořizovaný podle zvláštního zákona tímž správním orgánem, který je věcně a místně příslušný ke správnímu řízení navazujícímu na kontrolní zjišťování*“. Řízení navazuje na výkon kontroly, jediným podkladem pro zahájení řízení tak může být i jen protokol o kontrole, což je pro tuto oblast specifické.

Při výkonu dozoru KVS postupují nejen podle veterinárního zákona, ale i podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (dále jen „kontrolní řád“). Ten v § 28 odkazuje subsidiárně na využití správního řádu, tj. nestanoví-li zákon jinak, postupuje se při kontrole podle správního řádu.

Kontrolní řád jako obecný předpis upravující postup dozoru má dle § 1 působnost ohledně postupů orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků, jiných orgánů a právnických nebo fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy při kontrole činnosti orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků, jiných orgánů, právnických a fyzických osob. Tyto kontrolní orgány postupují podle kontrolního řádu rovněž při kontrole výkonu státní správy a při kontrole činnosti právnických osob založených nebo zřízených státem nebo územním samosprávným celkem vykonávané ze strany zakladatele nebo zřizovatele, nejde-li o kontrolu činnosti těchto právnických osob upravenou předpisy soukromého práva. Správní dozor v oblasti ochrany zvířat provádí veterinární správa. K její činnosti viz podkapitola 5.1. Dozorující činnost vykonává vůči nepodřízeným subjektům.

Kontrola je zahájena z moci úřední prvním kontrolním úkonem, jímž je předložení nebo doručení pověření ke kontrole kontrolované osobě nebo první z kontrolních úkonů bezprostředně předcházejících předložení pověření ke kontrole kontrolované osobě.

Pokud dozorující orgán zjistí nějaké nedostatky při plnění uložených povinností, využije prostředků nápravy či sankčních prostředků. Dozorující orgán buď provádí kontrolu nad

probíhající činností či dozoruje nápravu nedostatků, které byly zjištěny při předcházející kontrole.

O provedené dozorující činnosti je sepsán protokol dle § 12 kontrolního řádu, který stanoví i jeho náležitosti, jimiž jsou např. označení kontrolního orgánu, kontrolujícího a kontrolované osoby, kontrolní zjištění, datum a podpis kontrolujícího. Tento protokol se vyhotoví do 30 dnů ode dne provedení posledního kontrolního úkonu, ve zvláště složitých případech nejpozději do 60 dnů. Cílem kontrolního protokolu není pouze zachytit zjištění kontroly a jejich vyhodnocení, ale také minimálně v hrubých obrysech zaznamenat průběh samotné kontroly. Protokol nemá povahu správního aktu.¹⁵² Pokud kontrolovaná osoba nesouhlasí s kontrolním zjištěním v protokolu uvedeném, je oprávněna bránit se námitkami. Tyto námitky je nutno podat písemně a musí obsahovat odůvodnění, nesouhlasu.

Kontrola je ukončena buď marným uplynutím lhůty pro podání námitek/vzdáním se práva na jejich podání, dnem doručení vyřízení námitek kontrolované osobě nebo dnem, ve kterém byly námitky předány k vyřízení správnímu orgánu.

Kontrolním orgánům je umožněno ukládat opatření k odstranění zjištěných nedostatků, určovat přiměřené lhůty k nápravě a kontrolovat plnění opatření k odstranění zjištěných nedostatků speciálními právními předpisy.¹⁵³ Došlo-li k porušení povinností, rozhodne kontrolující osoba o uložení opatření k nápravě a zároveň určí lhůtu k jejich odstranění. Tím, že kontrolované osobě bude vytnut nedostatek a stanovena lhůta k jejímu odstranění, může proces kontroly končit. Proti takovému rozhodnutí se může kontrolovaná osoba bránit oprávněnými prostředky podle správního řádu. Pokud však kontrola odhalí protiprávní jednání kontrolované osoby, přichází v úvahu zahájení správního řízení a správního trestání, které bylo rozebráno v kapitole 4.

5.1 Veterinární správa

Státní veterinární správa a její orgány se zasazují v oblasti ochrany zvířat skrze správní dozor podle veterinárního zákona, tedy tzv. státní veterinární dozor, při kterém postupují dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). Dle § 2 písm. f) veterinárního zákona státní dozor patří mezi správní kontrolu, při které orgány SVS kontrolují činnost FO a PO vykonávanou v oblasti veterinární péče a vyhodnocují, zda jsou při ní dodržovány právní předpisy. Státní veterinární správa koordinuje dozor a jeho metodické řízení ve vztahu ke

¹⁵² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 9 Ca 60/2004.

¹⁵³ Např. v § 10 odst. 1 veterinárního zákona.

krajským veterinárním správám.¹⁵⁴ Obecním úřadům s rozšířenou působností zasílají podněty k projednání přestupků a návrhy na vydání zvláštních opatření.¹⁵⁵ Působnost SVS se vztahuje na území celé České republiky. Dělí se na Ústřední veterinární správu krajské veterinární správy a Městskou veterinární správu (pro území hl. m. Prahy). Co se týče rozhodování o opravných prostředcích, v prvním stupni rozhodují krajské veterinární správy a Městská veterinární správa. Těm je nadřízena Ústřední a jí zase Ministerstvo zemědělství.

Přestupky v dané oblasti upravují § 71 a 72 veterinárního zákona, jak bylo již popsáno v kapitole 3.2 této práce. Věcně příslušní k projednání takových přestupků jsou krajské veterinární správy jako orgány prvního stupně.¹⁵⁶ KVS (jako součást Státní veterinární správy) například kontrolují způsob a podmínky chovu zvířat, spolupracují s ORP a PČR. Mohou podávat podněty k projednání přestupků či návrhy na zvláštní opatření. Orgány krajských veterinárních správ kontrolují, jak odsouzený pachatel plní trest zákazu držení a chovu zvířat, provádí namátkovou kontrolu objektů odsouzeného a ten je povinen tuto kontrolu strpět.¹⁵⁷

Ústřední veterinární správa, konkrétně její kompetence, jsou uvedeny v § 22 odst. 2 ZOZT. Typicky jde o zpracovávání a realizování programu ochrany zvířat či vykonávání dozoru nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými právními předpisy vydanými na jeho základě v případech, kdy si to vyhradí. Povinnosti chovatelům uložené, stejně tak jako povinnosti ostatním FO a PO v oblasti ochrany zvířat kontrolují krajské veterinární správy či Městská veterinární správa na území města Prahy¹⁵⁸.

Podle místa chovu zvířete dozor v terénu provádí místně příslušní úřední veterinární lékaři krajských veterinárních správ. Z hlediska výkonu ochrany zvířat je podstatná jejich kontrolní činnost. Dozor může vykonávat dle § 26 ZOZT pouze odborný pracovník s vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinárního lékařství a hygieny – tedy úřední veterinární lékař. Tyto osoby mají odbornou způsobilost k posouzení zdravotního stavu zvířete a na základě toho oznamují podezření ze spáchání protiprávního činu. Tyto osoby navíc musí získat osvědčení o způsobilosti po úspěšném složení zkoušek dle zkušebního řádu a prokázat znalost právních předpisů, které se k činnosti vztahují. Inspektoři pak provádí kontroly na svém

¹⁵⁴ POSPÍŠILOVÁ, Soňa. *Změny ve správním trestání po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání*. Acta Iuridica Olomucensia, 2021, Vol. 16, No. 3, s. 33.

¹⁵⁵ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 40. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf.

¹⁵⁶ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 398.

¹⁵⁷ § 350ab zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

¹⁵⁸ § 22 odst. 1 písm. a) ZOZT.

pracovišti, typicky se jedná o jatka, nebo ve vymezené územní působnosti, čili provádí dozor přímo v terénu, a to i neohlášeně. Pracovníkům je svěřena pravomoc vstoupit do objektů chovatelů, kde chovají zvířata. Kontrola je zahájena dostavením pracovníka se do objektu chovatele s pověřením, aniž by bylo potřeba o tom chovatele zpravit předem. Do obydlí chovatele však bez vyzvání a souhlasu kontrolované osoby vstoupit nemohou. Je pravidlem, že do obydlí mohou vstoupit pouze na základě soudního příkazu k domovní prohlídce v součinnosti s Policií ČR. Inspektoři mají dále pravomoc nechat zvíře předvést, právo vyžadovat potřebné doklady a informace od chovatelů a pořizovat obrazovou dokumentaci z šetření.

Ministerstvo zemědělství jako ústřední orgán státní správy v oblasti péče o ochranu zvířat proti týrání a veterinární péče koordinuje a kontroluje plnění úkolů ochrany zvířat, připravuje změny v nedostatečné právní úpravě a koriguje nejednotnou praxi metodickými pokyny.¹⁵⁹ Spolupracuje s Ministerstvem životního prostředí a odborníky, kteří se zabývají ochranou/chovem zvířat.

Co se týče trestu pokuty, správní orgán, který pokutu za přestupek dle veterinárního zákona určil, je také oprávněn k jejímu výběru. Pokuty jsou pak příjmem státního rozpočtu. V případě neuhrazení stanovené částky je pověřena celní správa k jejímu vymáhání postupem dle daňového řádu.¹⁶⁰

5.2 Postavení obcí s obecně rozšířenou působností

Obce jsou prvostupňový orgán pro projednávání přestupků dle ZOZT. Kontrolují dodržování povinností stanovených ve statutárních předpisech obcí¹⁶¹, zřizují a ruší útulky pro zvířata¹⁶². Jednají v přenesené působnosti, tedy obstarávají záležitosti státu a vystupují vrchnostensky vůči adresátům svých úkonů. Povinnosti a pravomoci ORP stanovuje výslovně především § 24a ZOZT. Například o zvláštních opatřeních (zmíněných v podkapitole 4.1.2) rozhodují právě ony. Obecní úřady projednávají porušení některých povinností stanovených ZOZT, ukládají sankce za týrání zvířat a na návrh KVS nařizují zvláštní opatření.

¹⁵⁹ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 39. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf.

¹⁶⁰ SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 398.

¹⁶¹ § 19 odst. 1, 2 ZOZT.

¹⁶² § 24 odst. 1 ZOZT ve spojení s § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Protože ORP projednávají přestupky dle ZOZT, potřebují dostatečně zjistit skutkový stav, tedy stav zvířete a odborně jej zhodnotit.¹⁶³ V průběhu řízení proto obdrží závazné stanovisko v podobě odborného vyjádření od krajské veterinární správy.¹⁶⁴ V rámci řízení o přestupku se jedná o podklad závazný pro přestupkové řízení a pro výrokovou část rozhodnutí.

Obce mají v pravomoci možnost stanovit povinnou evidenci psů. Dále obce upravují pravidla obecně závaznými vyhláškami pro volný pohyb psů na veřejných prostranstvích¹⁶⁵ a vymezují tyto prostory¹⁶⁶. Tímto je obcím umožněno, aby zastupitelstva obcí stanovily pravidla pro přístup zvířat (převážně psů) na veřejná prostranství za účelem zajištění bezpečnosti a pořádku. Přestupky proti těmto OZV projednává příslušný obecní úřad obce. Nejtypičtějšími příklady jsou nevedení psa na vodítku či neopatrění jej náhubkem¹⁶⁷. Pokud je k tomu důvod, obce mohou rozhodnout o uložení trestu zákazu chovu zvířete, jakož i o jeho propadnutí/zabrání.¹⁶⁸ O všech opatřeních a rozhodnutích jsou však povinny informovat místně příslušnou KVS.

5.3 Shrnutí

Při zjištění nedostatků dle ZOZT spadá řešení do kompetence obecních úřadů ORP. Těmto orgánům jsou podány podněty ze strany KVS včetně odborných vyjádření pro další řešení případů. Pokud tyto pracovníci zjistí v rámci kontrolního zjištění, že došlo k pochybení či porušení právních předpisů na úseku ochrany zvířat proti týrání, KVS vydá rozhodnutí o závazném pokynu k odstranění zjištěných nedostatků. V tomto rozhodnutí, jenž má náležitosti správního rozhodnutí, stanoví ve výroku, která právní povinnost byla porušena, jak mají být nedostatky napraveny a určí k tomu příslušnou lhůtu. Napravení nedostatků může být pak zkontrolováno kontrolující osobou¹⁶⁹.

Pokud je pochybení chovatele velmi závažné, veterinární správa kontaktuje PČR. Problematika nedostatečného oprávnění k prohlídce obydlí se jeví obzvláště nevýhodnou ve vztahu k množirám. O tomto blíže v kapitole 5.1. Pokud KVS zjistí, že došlo k porušení

¹⁶³ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 47. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf.

¹⁶⁴ § 24a odst. 3 ZOZT.

¹⁶⁵ Ust. § 34 zákona o obcích stanoví, že veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru..

¹⁶⁶ § 24 odst. 2 ZOZT.

¹⁶⁷ POSPÍŠILOVÁ, Soňa. *Změny ve správním trestání po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání*. Acta Iuridica Olomucensia, 2021, Vol. 16, No. 3, s. 33.

¹⁶⁸ § 27b ZOZT.

¹⁶⁹ § 22 odst. 1 písm. l) ZOZT.

ustanovení veterinárního zákona, mohou ukládat pokuty v příkazním řízení nebo iniciovat zahájení správního řízení o přestupku. Pokud nastane podezření na porušení trestních předpisů, podněty jsou postoupeny orgánům činným v trestním řízení.¹⁷⁰

¹⁷⁰ Státní veterinární správa: *Informační bulletin č. 3/2023. Informace o programu ochrany zvířat. Situace v roce 2022* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib2303.pdf>.

6 Problematika mikročipů, množíren a další aktuální otázky

S pojmem zvíře v rámci ochrany zvířat je spjat pojem welfare, který jsem vymezila již v kapitole 1.2 práce. Následující podkapitoly se proto budou věnovat problematice na území České republiky zahrnující množírny, čipování a podobných otázek, které s pojmem welfare zvířat a jeho dosažení úzce souvisí. Pro účely přiblížení specifik problematiky ochrany zvířat v zájmovém chovu jsem se rozhodla zaměřit na aktuální otázky řešení právní úpravou, a to tzv. množírny a problematiku mikročipů.

6.1 Úprava množíren

Běžný chov zvířat je výdělečnou činností v souladu s právními předpisy, pokud jsou zvířata chována ve vyhovujících podmínkách a chovatel má živnostenské oprávnění k takovému podnikání. Rozhodnout, zda byla překročena mez mezi legálním způsobem chovu a nelegální množírnou, je v kompetenci orgánů pro ochranu zvířat.

V poslední době však veřejností i veřejnými sdělovacími prostředky rezonovala otázka tzv. množíren. Tento pojem byl napříč společností chápán různorodě. Dříve se za množírny považovala hlavně místa, kde je chován „větší počet psů“¹⁷¹, týraných, a to za účelem zisku. Jako množírna byly označovány též takové chovy, kde se psi/kočky sami nekontrolovaně množí, aniž by byl chovatelem nějaký zisk sledován. Z toho důvodu bylo potřeba vytvořit jednotnou definici.

První krok ve snaze uchopit tuto problematiku legislativně byl učiněn dne 11. července 2016, kdy byla předložena vládě zásadní novela veterinárního zákona. Podle ní měla každému, kdo měl chovat více než pět fen starších jednoho roku, vzniknout povinnost nahlásit tuto skutečnost veterinární správě, čímž by došlo k získání lepšího přehledu o tom, jak kdo se zvířaty zachází. Již dříve byl v ZOZT v § 4 stanoven zákaz chovu zvířat v nevhodných podmínkách, žádné právní předpisy však pojem „množírna“ neobsahovaly. Tato novela, účinná od 1. listopadu 2017, byla první snaha o omezení působení množíren, ne však o jejich zákaz, jelikož pachatelům nijak neznemožňovala chovat psy v rozporu s předpisy např. tajně doma.

14. března 2018 Ministerstvo zemědělství, odbor živočišných komodit, oddělení ochrany zvířat zveřejnilo Výklad k problematice většího počtu psů. Zde byl poprvé stanoven demonstrativní výčet toho, co se považuje za množírnu („*chovy s větším počtem psů, kde*

¹⁷¹ Za větší počet se považoval dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 To 657/2011 sedm kusů zvířat.

dochází k týrání zvířat a chovatel chová tato zvířata za účelem dosažení zisku a v některých případech také chovy, ve kterých dochází k nekontrolovanému množení psů a k chovu zvířat v nevhodných podmínkách, aniž by chovatel usiloval o dosažení zisku¹⁷²).

Novela č. 368/2019 Sb. s účinností od 15. ledna 2020 Sb. zpřísnila povinnost z hlášení pěti a více fen na tři a více fen. Toto ustanovení aktuálně nalezneme v § 4 odst. 5 veterinárního zákona.

Zásadní změnu přinesla dlouho očekávaná novela veterinárního zákona č. 501/2020 Sb. Do zákona od 1. února 2021 zakotvila první zákonnou definici množíren v § 7a ZOZT. *„Množírnu se rozumí zařízení, včetně bytu, uvedené ve větě první, i když není hlavním cílem činnosti chovatele rozmnožování zvířat nebo dosažení zisku.“¹⁷³* Také výslovně stanovila, že *„je zakázán chov psů nebo koček, včetně jejich rozmnožování, v zařízení, včetně bytu, ve kterém jsou chováni a rozmnožováni psi nebo kočky v nevhodných podmínkách, které způsobují jejich utrpení, a ve větším počtu, který jim neumožňuje uspokojovat jejich fyziologické, biologické nebo etologické potřeby (dále jen „množírna“).“* V definici je schválně vynecháno, že cíl množíren je zisk. To je velmi podstatné. Pojem množírna pak postihne širěji i případy, kde tento chovatelův záměr není, např. u nezvládnutých chovů.¹⁷⁴

ZOZT již před touto novelou upravoval, že týráním je chov zvířat v nevhodných podmínkách, pojem množíren v sobě spojuje tento zákaz s otázkou chovu ‚většího počtu zvířat‘. Pachatel, který chová větší počet zvířat v nevhodných podmínkách, je postihnutelný jak za chov zvířat v nevhodných podmínkách, tak za porušení zákazu chovat/rozmnožovat psy či kočky v množírnách. Jelikož § 7a odst. 1 zakazuje chov a množení psů/koček v množírně, porušení tohoto zákazu se považuje za týráním dle § 4 a jako takové je i postihováno.¹⁷⁵ § 4 odst. 1 písm. y) (tzv. zbytková klauzule, která byla popisována v této práci v podkapitole 3.1.1) umožňuje, aby jiné zakázané jednání, které způsobuje zvířeti utrpení, bylo posuzováno jako týráním. Takovýto chov a množení zvířat se za něj rovněž považuje.

Co přesně se rozumí pojmem ‚nevhodné podmínky‘, není nikde přesně stanoveno. Pojem nevhodných podmínek pro chov zvířat si však představují jako takové podmínky, které

¹⁷² Ministerstvo zemědělství, Odbor živočišných komodit. *Výklad k problematice chovu většího počtu psů* [online]. Praha, 2018. Dostupné z: https://www.cesky-fousek.cz/images/prilohy-pdf/dokumenty/2019/_2018Chov_vetsiho_poctu_psu.pdf.

¹⁷³ § 7a ZOZT.

¹⁷⁴ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161699>.

¹⁷⁵ Tamtéž.

svou nevhodností způsobují utrpení u většího počtu zvířat, ohrožují život nebo způsobují značné útrapy. Je úkolem orgánů ochrany zvířat, aby tyto skutečnosti vyhodnotily a vyložily, zda pojem ‚nevhodné podmínky‘ byl naplněn nebo ne.

Porušení tohoto zákazu v § 7a je tedy posuzováno jako přestupek chovu zvířat v nevhodných podmínkách a porušení zákazu chovu zvířat v množírnicích. Dle vládního návrhu zákona¹⁷⁶ se takový chov zvířat v nevhodných podmínkách považuje za týrání zvířat dle § 4 ZOZT, konkrétně v souladu s odst. 1 písm. l), kde je zakotveno, že za týrání se považuje „*chovat, zejména rozmnožovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení*“. Krajské veterinární správy dodržení tohoto zákazu kontrolují a případně se obrátí na obecní úřad obce s rozšířenou působností, který vyzvou, aby tento přestupek projednal.

Za porušení tohoto zákazu aktuálně hrozí chovateli jakožto fyzické osobě správní tresty pokuty dle § 27 odst. 12 písm. a) až do výše 1 000 000 Kč a zákaz činnosti, či propadnutí zvířete nebo zákaz chovu na dobu až pět let, minimální výše pokuty přitom nesmí být nižší než 5 000 Kč.¹⁷⁷ Tento přestupek pak bude zapsán do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů.¹⁷⁸

Právnícké/podnikající fyzické osobě lze v souladu s § 27a odst. 19 písm. a) uložit správní trest pokuty do výše 3 000 000 Kč, spolu s pokutou lze uložit zákaz činnosti nebo zveřejnění rozhodnutí o přestupku či uložit propadnutí zvířete nebo zákaz chovu na dobu až pět let nebo zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Minimální výše pokuty musí být alespoň 10 000 Kč¹⁷⁹ a tento přestupek pak bude stejně jako u FO zapsán do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů.¹⁸⁰

Kromě těchto správních trestů ukládaných obecními úřady obcí s rozšířenou působností dle ZOZT je v pravomoci krajských veterinárních správ v případě týrání (tedy i chovu zvířat v nevhodných podmínkách) vydat rozhodnutí o závazném pokynu k odstranění zjištěných nedostatků.¹⁸¹ V něm stanoví lhůtu pro odstranění nedostatků, kontrolují jejich odstranění a stanoví, jak a jaká právní povinnost byla pachatelem porušena.

V souvislosti s množírnicemi je zásadní zmínit ust. § 25 odst. 1 písm. a) ZOZT. V souladu s ním jsou veterinární správy oprávněny vstupovat do objektu chovatele a chovatelé jsou

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ § 27 odst. 14 ZOZT.

¹⁷⁸ § 27 odst. 15 ZOZT.

¹⁷⁹ § 27a odst. 21 ZOZT.

¹⁸⁰ § 27a odst. 22 ZOZT.

¹⁸¹ § 22 odst. 1 písm. l) ZOZT.

povinni jim vstup umožnit. Porušení této povinnosti zakládá možnost ORP uložit chovateli pokutu ve výši 100 000 či 200 000 Kč¹⁸², ale zákon nezakládá veterinární správě pravomoc si vstup vynutit i proti vůli chovatele.¹⁸³

Vstupovat do objektu chovatele tak orgány veterinární správy mohou, do obydlí však veterinární správy vstup oprávněn ze zákona nemají. Na tomto ustanovení je problematické, že do obydlí je pracovníkům veterinární správy vstup zapovězen z důvodu jeho nedotknutelnosti.¹⁸⁴ Veterinární správy tak mohou vstoupit do obydlí pouze v součinnosti s PČR. Pojem obydlí a jeho nedotknutelnost jsou stanoveny v čl. 12 Listiny základních práv a svobod. Co se přesně obydlím rozumí, bylo dáno judikaturou obecných soudů a trestním řádem v § 82 jako „*prostor sloužící k bydlení (byty, rodinné domky, rekreační chaty, bytové náhrady, místnosti v zařízeních určených k trvalému bydlení jako koleje a ubytovny, ale i pronajatý hotelový pokoj apod.) a prostory k němu náležející, za které je třeba považovat všechny prostory, k jejichž užívání opravňuje vlastnický titul nebo jiný právní titul, který opravňuje k užívání daného prostoru k bydlení či obývání.*“¹⁸⁵ Jedná se tedy i o sklep, balkon, půdu, kůlnu, garáž i stodolu, pokud jsou přilehlé k domu.

Chovatel sice může být požádán, aby zvíře předvedl¹⁸⁶, ale to pracovníkům neumožní objektivně posoudit, kolik zvířat se celkově v objektu nachází, v jakém prostředí žijí a další rozhodné skutečnosti, aby mohly objektivně posoudit, zda zvířata žijí v nevyhovujících podmínkách a je třeba provést vhodná opatření k jejich záchraně. Chovatel si tak může „vybrat“, jaké zvíře orgánům předvede, a to vede k tomu, že si pochopitelně vybere to v nejlepší kondici, na kterém nejsou patrné známky zanedbání.

6.2 Inspirativní prvky z rakouské právní úpravy

V Rakousku je podle organizace World Animal Protection právní úprava na oblasti ochrany zvířat jedna z nejlepších v Evropě. Tato organizace se od roku 1950 snaží o eliminaci násilí na zvířatech. Na základě jejich měřítka jsem se rozhodla v této diplomové práci zevrubně prozkoumat právě rakouskou právní úpravu v oblasti ochrany zvířat, stručně zhodnotit rozdíly mezi naším a jejich systémem a zjistit, kde se nachází prostor pro zlepšení.

¹⁸² § 27 odst. 1 písm. p) ve spojení s § 27 odst. 12 písm. c) ZOZT.

¹⁸³ Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 42. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf.

¹⁸⁴ Čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

¹⁸⁵ KOKEŠ, Marian. In: HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář. 1. vydání (1. aktualizace)* [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2021. [cit. 7. listopadu 2023]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://online.beck-online.cz).

¹⁸⁶ § 25 odst. 2 písm. c) ZOZT.

Za dobré životní podmínky zvířat v Rakousku odpovídá Spolkové ministerstvo zdravotnictví, které spolupracuje se Spolkovým ministerstvem zemědělství, lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství na řešení otázek dobrých životních podmínek hospodářských zvířat. Hlavním právním předpisem na ochranu zvířat je zde zákon na ochranu zvířat z roku 2004 (*Bundesgesetz über den Schutz der Tiere/Tierschutzgesetz – TSchG/The Animal Welfare Act 2004*), významně novelizovaný v roce 2017. Tento zákon definuje v § 4 zvířata jako "bližní" člověka a vztahuje se převážně na všechny obratlovce, hlavonožce a desetinožce. TSchG zakazuje způsobovat zvířeti neodůvodněnou bolest¹⁸⁷, utrpení nebo zranění nebo vystavovat zvíře "extrémnímu strachu", což dokládá, že je brán ohled na zajištění duševní pohody zvířat.

V roce 2013 byla změněna rakouská ústava tak, že je ochrana zvířat nyní jedním z jejích cílů.¹⁸⁸ Pokud jde o hospodářská zvířata, rakouské právní předpisy jdou v některých případech nad rámec požadavků EU, například tím, že nařizují postupné ukončení používání porodních boxů do roku 2033, omezují hustotu osazení brojlerových kuřat na 30 kg/m² a je zakázáno uvázání mléčného skotu a telat.

Na zvířata v zájmových chovech se vztahuje obecný zákaz týrání v § 222 rakouského trestního zákoníku a ustanovení TSchG, například zákaz chovu, pokud by to způsobovalo utrpení.¹⁸⁹ Porušení § 5, který zakazuje zvířeti způsobovat neodůvodněnou bolest, utrpení nebo újmu na zdraví nebo vystavit zvíře extrémní úzkosti je trestáno pokutami (§ 38), zákazem chovu zvířat (§ 39) a zabavením zvířete (§ 40). Ustanovení § 7 zakazuje fyzické zásahy, které se nevyužívají pro terapeutické nebo diagnostické účely nebo pro identifikaci v souladu s příslušnými právními předpisy, včetně zkracování ocasů, stříhání uší, odstraňování drápů či zubů, pokud se nejedná o zásah, který má zabránit reprodukci nebo je nezbytný pro ochranu zvířete nebo jiných osob. Toto ustanovení v odst. 5 zakazuje dovoz a prodej psů narozených po 1. lednu 2008, u nichž byly tyto zásahy provedeny. Podle § 29 musí mít útulky a komerční chovatelé a obchody se zvířaty v zájmovém chovu licenci v souladu s § 23 a § 31.

Rakousko je možné pochválit za zákaz chovu kožešinových zvířat a výroby foie gras. Rovněž je zakázáno používat divoká zvířata v cirkusech. V roce 2017 byla v Rakousku dokonce

¹⁸⁷ § 5 zákona Bundesgesetz über den Schutz der Tiere (Tierschutzgesetz – TSchG), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁸ Association Against Animal Factories: *Animal Protection amended into Austrian Constitution* [online]. vgt.at, 11. prosince 2007 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://vgt.at/en/work-constitution.php>.

¹⁸⁹ Bundesgesetz über den Schutz der Tiere ze dne 1. ledna 2005, dostupný z: https://www.globalanimallaw.org/downloads/database/national/austria/erv_2004_1_118.pdf.

limitována online inzercí domácích zvířat na prodej.¹⁹⁰ Jednotlivci sice mohou zvířata prodávat, ale pouze za určitých podmínek. Zvíře musí být evidováno v databázi domácích zvířat (u psů minimálně od 16 týdnů věku) a v době prodeje nesmí být umístěno u svého předchozího vlastníka. V České republice žádná regulace umístění psů na internet na prodej dosud není. Stejně jako jiné formy veřejného vystavování a nabízení k prodeji jsou v Rakousku on-line reklamy k prodeji zvířat povoleny pouze schválenými chovateli, registrovanými chovateli nebo těmi, kteří jsou pověřeni držením psů a koček, kteří nemohou zůstat u svého předchozího chovatele.¹⁹¹ Minimální věk štěňatek při prodeji je osm týdnů. Pouliční prodej štěňat a koťat je zakázán.

Všichni chovatelé psů musí být registrováni a licencováni, což vyžaduje dodržování ustanovení místního zákona na ochranu zvířat a z něj vycházejících předpisů, které se týkají zařízení a požadavků na péči, jakož i požadavků na znalosti a výcvik. Každá spolková země vede seznam chovatelů, avšak žádná centrální databáze neexistuje. Chovatelé se také musí zaregistrovat u Svazu chovatelů. Legislativa v Rakousku zakazuje chov psů a koček tam, kde lze předpokládat, že oni nebo jejich potomci by zažívali utrpení, zejména v souvislosti s genetickými anomáliemi. Pro chovatele existuje povinný kodex správné praxe, který zahrnuje věk, ve kterém lze štěňata a koťata oddělit od matky, plus druhově specifické požadavky na prostor, sociální potřeby, jídlo, pohyb a další.¹⁹²

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat stanoví, že všechny domovy pro zvířata a zařízení, kde jsou zvířata chována pro obchodní účely, musí být v Rakousku nejméně jednou ročně kontrolovány z hlediska dodržování právních předpisů o životních podmínkách zvířat.¹⁹³ Kontroly provádějí krajské veterinární úřady do šesti měsíců od registrace a poté jednou ročně.

Lze usuzovat, že právní úprava ochrany zvířat je tak v mnoha oblastech týkajících se dobrých životních podmínek zvířat na lepší úrovni, než naše, stále je však co zlepšovat.

¹⁹⁰ Austria to ban online ads offering pets for sale [online]. thelocal.at, 23. února 2017 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://www.thelocal.at/20170223/austrias-new-animal-protection-act-will-ban-advertising-pets-for-sale-on-online-platforms>.

¹⁹¹ EU Dog and Cat Alliance. *National Legislation in Austria* [online]. Dostupné z: https://dogandcatwelfare.eu/media/filer_public/6b/00/6b002dab-d85e-4bbc-85f8-b789efb2e12a/austria.pdf.

¹⁹² EU Dog and Cat Alliance. *National Legislation in Austria* [online]. Dostupné z: https://dogandcatwelfare.eu/media/filer_public/6b/00/6b002dab-d85e-4bbc-85f8-b789efb2e12a/austria.pdf.

¹⁹³ Nařízení č. 882/2004 EU ze dne 29. dubna 2004, dostupné z: eur-lex.europa.eu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004R0882-20140630>.

Rakousko například dosud povoluje porážet zvířata bez předchozího omráčení z náboženských důvodů či omračování prasat pomocí CO₂, které způsobuje akutní utrpení zvířat. Takovýto způsob omračování prasat je stále aktuální i u nás, a to například v Českém Brodě, Kostelci na Hané, Plané nad Lužnicí, Příbrami atd.¹⁹⁴

Kromě toho jsou v Rakousku povoleny zábavní akce, jako jsou dostihy koní a psů a ačkoli je ochrana zvířat od roku 2004 uzákoněna na federální úrovni, lov je regulován na úrovni jednotlivých států, což vytváří určité rozdíly v loveckých sezónách a povolených způsobech lovu. Některé z nekrutějších forem lovu, jako je lov se psy, jsou v Rakousku stále povoleny.¹⁹⁵

Rakouští aktivisté vládu vyzývají, aby zakázala uzavírání hospodářských zvířat – například prasat ve stájích pro prasnice a slepic v klecích – a aby nařídila humánní porážky všech hospodářských zvířat a jejich omráčení před usmrcením. Dalšími požadavky jsou, aby bylo zakázáno mrzačení selat prováděné bez anestezie a aby byly zakázány zábavní akce, které způsobují utrpení zvířat, jako jsou dostihy koní a psů.¹⁹⁶

6.3 Problematika centrálního registru

Od 1. ledna 2020 byla novelou veterinárního zákona zavedena povinnost pro chovatele psů ve vztahu označování psů. Chovatelé jsou povinni psy označovat ve vztahu jejich očkování proti vzteklině. To je platné pouze tehdy, pokud má očkované zvíře čip. Dle § 4 odst. 3 veterinárního zákona je chovatel psa povinen zajistit, aby pes byl označen elektronickým čipem s výjimkou psa, který byl označen čitelným tetováním provedeným před 3. červencem 2011. Do výše zmíněné novely z roku 2020 povinnost čipovat psy plynula z obecně závazných vyhlášek obcí dle § 13b odst. 2 ZOZT. Chovatel je v souladu s tímto ustanovením povinen očipovat psa před tím, než jej nabídne k prodeji nebo jej předá novému chovateli. Pes musí být opatřen čipem nejpozději do tří měsíců věku od narození. Za psa bez označení hrozí fyzické osobě správní řízení s uložením až 50tisícové pokuty.¹⁹⁷

Aktuálním palčivým problémem je zřízení centrální evidence, do které jsou chovatelé povinni registrovat psy a kterou bude provozovat Komora veterinárních lékařů. Hrazena má být

¹⁹⁴ JATKA [online]. zviratanejime.cz, 15. března 2023 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://zviratanejime.cz/utrpeni-zvirat/zvirata-zneuzivana-kvuli-konzumaci/prasata/jatka>.

¹⁹⁵ Animal Protection Index. *Recognition of animal sentience and prohibition of animal suffering* [online]. worldanimalprotection.org, 10. března 2020 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://api.worldanimalprotection.org/country/austria>.

¹⁹⁶ Animal Protection Index. *Recognition of animal sentience and prohibition of animal suffering* [online]. worldanimalprotection.org, 10. března 2020 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://api.worldanimalprotection.org/country/austria>.

¹⁹⁷ Ustanovení § 4 odst. 3 ve spojení s § 71 odst. 1 písm. b) nebo § 72 odst. 1 písm. a) veterinárního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

státem.¹⁹⁸ Princip fungování spočívá v tom, že veterinář by do této evidence zanesl identifikační údaje chovatele a zvířete při jeho čipování nebo očkování. Tato evidence má být vedena jako neveřejná. Přístup do ní mají mít obce a chovatelé. Chovatelé si však budou moci zobrazit pouze údaje týkající se vlastního psa. Údaje o psech budou uchovávány po dobu 20 let. Cena za každý zápis bude hrazena chovateli soukromým veterinářům.¹⁹⁹ Ti mají povinnost zapsat psa do centrální evidence do sedmi pracovních dnů od očipování nebo očkování.

Výrazným nedostatkem dosavadní právní úpravy se tak jeví fakt, že výše uvedené nemůže být provedeno v praxi. Od 1. 10. 2022 sice existuje povinnost chovatele psa očipovat pro platnost očkování proti vzteklině, dokonce od 1. 1. 2023 existuje i povinnost chovatelů psa hlásit do centrální evidence psů, tato evidence však dosud neexistuje. Samozřejmě je nutno zmínit, že v současné době existuje několik takových databází, tyto ale nejsou jednotné a ani povinné. Jde např. o evidencespsu.cz, narodniregistrpsu.cz, help4pet.cz atd. To výrazně komplikuje případy hledání ztraceného psa. Neexistence jednotného registru mikročipů přináší komplikaci i při identifikaci nalezených psů, kteří jsou vybaveni jedním z několika existujících typů čipů, a to z důvodu nekompatibility čipu se čtečkou, kterou mají soukromé evidence k dispozici.

¹⁹⁸ ČTK. *Psi budou mít registr, údaje o majiteli zapiše veterinář po čipování nebo očkování* [online]. zpravy.aktualne.cz, 10. srpna 2022 [cit. 20. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/psi-budou-registrovani-v-evidenci-veterinari-komory-schvali/r~a704c01e18af11edba63ac1f6b220ee8/>.

¹⁹⁹ Komora veterinárních lékařů České republiky. *Centrální evidence psů v novele veterinárního zákona* [online]. vetkom.cz, 16. července 2022 [cit. 20. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://vetkom.cz/zpravy/vetinfo/centralni-evidence-psu-v-novele-veterinariho-zakona-n466094.htm>.

7 Závěr

Tato diplomová práce se ponořila do hloubkového zkoumání mnohostranného vztahu mezi lidmi a zvířaty, přičemž zkoumala tuto interakci v kontextu správního práva v České republice, se zvláštním zaměřením na správní trestání. Analýzou právní úpravy jsem dospěla k závěru, že tato vychází z premis, že zvířata jsou bytosti schopné pociťovat bolest a úzkost a že si zaslouží právní ochranu, která respektuje jejich hodnotu a zajišťuje jejich pohodu v lidské společnosti. Cílem práce bylo provést analýzu současné právní úpravy v oblasti vztahu člověka a zvířete z pohledu správního trestání se zaměřením na problematiku správního trestání.

Česká právní úprava je primárně ovlivněná stěžejního výchozího předpisu pro soukromoprávní regulaci – občanským zákoníkem – který představuje významný posun v právním pohledu oproti tradičním názorům. Podle občanského zákoníku jsou zvířata uznávána jako bytosti s jedinečnou hodnotou a právy, což vyžaduje speciálně přizpůsobenou právní ochranu. Dané právní uznání je zásadní, protože nejen ovlivňuje vynucování zákonů na ochranu zvířat, ale také řídí interpretaci právních povinností vůči zvířatům napříč různými právními oblastmi, včetně trestního a správního práva.

Legislativní rámec v České republice pro ochranu zvířat je komplexní, integruje více aspektů práva, aby vytvořil ucelený systém pro pohodu zvířat. Avšak tato práce identifikovala významné mezery v aplikaci a vynucování těchto zákonů, zejména v oblasti správního práva, kde nejsou sankce v praxi z různých důvodů plně uplatňovány, čímž se snižuje jejich odrazující účinek vůči pachatelům. Při psaní této práce jsem se snažila zjistit právní praxi. Proto jsem sestavila praktický dotazník, se kterým jsem se obrátila na pracovníky jednotlivých KVS. Otázky směřovaly na zkušenosti pracovníků s ukládáním správních trestů. Ve všech odpovědích jsem se dozvěděla, že sankce nevnímají jako efektivní. Při svém zkoumání jsem dospěla k závěru, že bývá obtížné např. prokázat, trestat a vymáhat tresty zákazu chovu. Tato nekonzistence ve vynucování právní úpravy snižuje účinnost právního rámce a vyvolává otázky ohledně závazku k ochraně zvířat.

První kapitola byla věnována zvířeti a jeho postavení v právu z pohledu právní úpravy unijní, mezinárodní a vnitrostátní a řešila jejich odlišnosti. Byly zmíněny pro tuto oblast stěžejní mezinárodní úmluvy, k jejichž dodržování se ČR zavázala, a které stanovují podmínky, které by jejich signatáři měli v oblasti ochrany zvířat dodržovat. Ačkoliv jsou závazné, nejsou vynutitelné, jelikož neexistují mechanismy kontroly. Práce se v této části dále zaměřila na fakt, že definice zvířete a pohled na něj z pohledu věci není univerzální a v jednotlivých českých právních předpisech se liší. Dle občanského zákoníku na zvíře nenahlížíme jako na věc, ale

užijí se na něj obdobná ustanovení, pokud to jejich povaha umožňuje. Je tedy na pomyslném mezistupni mezi věcí a lidskou bytostí. Zákon na ochranu zvířat proti týrání za zvíře považuje každého živého obratlovce (kromě člověka) nikoliv však plod nebo embryo. Pro účely trestního práva je však zvíře stále věc, ačkoliv v posledních letech byla trestněprávní úprava novelizována v duchu odvěcnění zvířat a došlo ke stanovení přísnějších trestů pro pachatele.

Druhá kapitola se věnovala zvířeti jako předmětu útoku z pohledu práva trestního a věnovala pozornost především trestným činům pod hlavou VII trestního zákoníku, jejichž objektem je ochrana zvířat. Blíže představila trestné činy týrání, chovu zvířat v nevhodných podmínkách, a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti. Účel kapitoly bylo především odlišení protiprávního jednání z pohledu závažnosti následků v oblasti správněprávní od oblasti trestněprávní. Rozdíl je i v druhu ukládání trestů za tato jednání. Typicky pokud se pohybujeme ve správněprávní odpovědnosti, nelze uložit pachateli za protiprávní jednání trest odnětí svobody. V této kapitole jsem se mj. zabývala otázkou kontroly výkonu trestu při uložení zákazu chovu zvířat, kterou v současné době provádí krajská veterinární správa. Tento orgán ale není příslušný k úkonům trestního řízení. Zastávám názor, že by bylo systematicky vhodnější tuto pravomoc svěřit veterinární správě se spoluprací s probačním úředníkem nebo policií.

Ve třetí kapitole jsem se zabývala správněprávní ochranou zvířat především z pohledu předpisů zákona na ochranu zvířat proti týrání a veterinárního zákona spolu se správním řádem a dalšími předpisy, které upravují odpovědnost pachatele za porušení povinností stanovených normami správního práva. Porovnávala jsem smysl a účel těchto předpisů. Rovněž jsem se zabývala přestupky a správními tresty, které za ně hrozí. Především v této a následující kapitole jsem se věnovala výzkumné otázce ohledně možností správního trestání v oblasti ochrany zvířat. Zamýšlela jsem se, zda jsou horní hranice pokut nastaveny v dostatečné výši. Jak jsem avizovala v podkapitole 3.3, z odpovědí, co jsem obdržela (a nebylo to od všech dotazovaných), jsem se dozvěděla, že spíše ne. Uvažovala jsem nad tím, kde hledat cestu ke zlepšení situace v oblasti týrání zvířat a zda touto cestou není zvyšování sankcí. Než jsem začala tuto práci psát, domnívala jsem se, že by to mohlo být efektivním řešením. Nyní si ale nemyslím, že jde o samotné nastavení výše sazeb pokut, ale o to, že v praxi se horní hranice pokut příliš často nevyužívají a proto bývají zisky pachatelů z protiprávních jednání (např. z provozování množíren) mnohonásobně vyšší než uložené sankce. Proto si nemyslím, že je nejefektivnější postup opět navyšovat horní hranice pokut, místo toho navrhuji spíše rozšířit výčet těch skutků,

za které zákon stanoví dolní hranice pokut – to znamená, že budou častěji trestány a pachatel se trestu vyhne obtížněji.

Přestupku dle přestupkového zákona a řízení o přestupku jsem se popisně věnovala ve čtvrté kapitole s názvem Správní trestání na úseku ochrany zvířat. Co nejstručněji jsem pro účely práce vymezila pojem přestupku a jeho obecné a typové znaky. V rámci přestupkového řízení jsem vymezila orgány, které jsou k řízení příslušné. Přestupky a zvláštní opatření v oblasti ochrany zvířat proti týrání projednávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností dle obvodu, v němž byl přestupek spáchán. Stručně byli definováni i účastníci a rozhodnutí v řízení. Větší pozornost jsem věnovala trestání dle zákona na ochranu zvířat a veterinárního zákona. Nejčastějším trestem je ukládání pokut. Výše se liší dle osoby pachatele a dle povahy přestupku. Obecní úřad s rozšířenou působností může využít sankci zákazu chovu, pokud je podezření, že by pachatel v týrání pokračoval, a propadnutí zvíře, které náleží pachateli a je podezření, že zvíře bude nadále týráno. Vlastníkem zvířete se poté stává stát, a to i v případě uložení trestu zabránění zvířete. Kapitola zmiňovala i zvláštní opatření, které lze pachatelům na návrh Krajské veterinární správy uložit. Řadí se mezi ně např. umístění týraného zvířete do náhradní péče. Zde je vhodné zmínit problematiku ekonomický aspekt obcí, které se o zabrané zvíře musí starat. V současné době, když taková situace nastane, obce musí náklady péče o zvíře hradit samy a zpětně je vymáhat po pachateli, který se týrání dopustil. Dle mého zjišťování z praxe je to ale v mnoha případech velmi problematické, protože průměrný člověk obvykle zvířata netýrá. Ti, co týrají, často buď sami prostředky nemají, nebo je od nich vymáhání obtížné. Aby se zvířata mohla efektivně a rychle umisťovat do náhradní péče, měl by stát zvážit vyčlenění větších finančních prostředků pro jednotlivé obce s rozšířenou působností.

Tématem páté kapitoly bylo přiblížení působnosti orgánů vykonávající správní dozor, konkrétně orgánů veterinární správy, která jej v oblasti ochrany zvířat vykonává. Podle místa chovu zvířete jej provádí úřední veterinární lékaři. V případě, že je při kontrole zjištěn nedostatek, jsou kontrolovaným osobám ukládána nápravná opatření v podobě závazného pokynu pro odstranění nedostatků. V něm je kontrolované osobě stanoveno ve výroku, jakým způsobem má být nedostatek napraven a určena k tomu příslušná lhůta. Pokud pochybení pachatele poukazuje na podezření ze spáchání trestného činu, ve věci je kontaktována policie. Výhoda úředních veterinárních lékařů je, že je jim svěřena pravomoc vstoupit do objektů chovatelů, do obydlí však vstupovat nemohou bez souhlasu kontrolované osoby. S tímto vyjádřila nespokojenost mnou dotazovaná pracovnice jedné z Krajských veterinárních správ, která si přála zůstat v anonymitě. Proto myslím, že pro rychlejší, efektivnější a účelnější zásahy

v chovech by se měl častěji využívat vstup do obydlí v součinnosti s policií. Obce s rozšířenou působností jako prvostupňový orgán mají pravomoc kontrolovat dodržování povinností stanovených ve statutárních předpisech obcí, zřizovat útulky a ukládají sankce za týrání zvířat. Mají možnost stanovit povinnou evidenci psů a v neposlední řadě mohou upravit obecně závaznými vyhláškami volný pohyb psů na veřejných prostranstvích. Co se týče posledního zmíněného, zde vidím prostor pro rozšíření právní úpravy. Obec by mohla nově upravit pravidla pro pohyb na veřejném prostranství a vymezit prostory pro volný pohyb nejen psů, ale i např. některých zvířat vyžadujících zvláštní péči (šelmy), ale i skotu, koní, atp. Tato zvířata by při současném znění nemohla být v pohybu omezena. Účelnější znění je tedy na místo „psů“ použít pojem „zvířat“.

Šestá kapitola byla zaměřena hlavně na problematiku centrálního registru mikročipů a množírén. V podkapitole věnované množírénám jsem vyličila historii úpravy tohoto pojmu v českém právním řádu. Hlavním průlomem bylo zakotvení definice množírén v § 7a zákona na ochranu zvířat proti týrání – chování zvířat v množírénách se považuje za týrání a pachatelé hrozí pokuta a zákaz činnosti, či propadnutí zvěře nebo zákaz chovu. Zde je stanovena minimální výše pokuty, a to 5 000 Kč (u fyzických osob) nebo 10 000 Kč (u právnických/fyzických podnikajících osob), protože se jedná o velmi závažný přestupek. Je zde proto snaha, aby byl pachatel za takové jednání vždy potrestán, což má působit i preventivně. Dle mého praktického zkoumání při jednání s úředníky jednotlivých KVS jsem však zjistila, že právě zákazy chovu se v praxi velmi obtížně prokazují, trestají a vymáhají.

V souvislosti s množírénami jsem rozebírala blíže problematiku oprávnění vstupování do objektů chovatelů. Do objektů orgány veterinární správy vstupovat mohou, jak již ale bylo řečeno výše, na vstup do obydlí z důvodu jeho nedotknutelnosti oprávnění nemají. To tedy pracovníci řeší požádáním chovatele o předvedení zvířete, ale chovatel si tak může sám vybrat, které zvíře ukáže, navíc pracovníci nejsou to objektivně zjistit chovné podmínky ani celkový počet zvířat. Při svém praktickém výzkumu jsem v souvislosti s tímto zjistila, že chovatelé je nepouští ani na zahradu. Pokud např. přistihne pachatele, že prodává štěňata na parkovišti, nesdělí, kde jej vzal. Pokud se vůbec prokáže občanským průkazem, dostane nanejvýš pokutu za prodej na veřejném prostranství. Pokud je osoba např. ještě v exekuci, vymáhání těchto pokut je o to složitější. Zde tedy uzavírám (v odkazu na výzkumnou otázku ohledně stavu uspokojivosti právní úpravy), že v tomto ohledu vidím prostor pro zefektivnění právní úpravy, současně to může být téma budoucích kvalifikačních prací.

Dle mého zjišťování je dále z praktického hlediska velmi složité identifikovat skutečného chovatele. Často se jedná o organizované skupiny, které velmi sofistikovaně organizují prodej. Pracovníci KVS se také potýkají s těžkostmi při ukončování jejich činností. Procesní úkony hodnotí jako legislativně složité a uložené sankce v porovnání se zisky vnímají jako nevyrovnané. Mnou dotazovaní pracovníci krajských veterinárních správ se shodují na legislativně složitém procesu, nízkých pokutách a neefektivních trestech. Zde vidím legislativně do budoucna velký prostor pro zlepšení. I tato otázka by mohla být zajímavou příležitostí pro další výzkum nebo pro někoho, kdo se bude zabývat danou problematikou.

Problematiku množiren proto uzavírám tak, že dle mého názoru jediná schůdná cesta je masivní osvětová kampaň, kdy pachatelé budou mít na očích, že se jejich provozování nevyplatí finančně, zájemci o zvíře touto cestou pravděpodobně přijdou ke zvířeti, které je zubožené, úzkostlivé, neurotické a nesocializované a díky podporování tohoto obchodu budou umírat desítky dalších štěňat a fen.

Jako inspirativní právní úpravu jsem si vybrala rakouskou, která má zájem na ochraně zvířat dokonce v ústavě. U hospodářských zvířat jdou rakouské právní předpisy nad rámec minimálních požadavků EU. Poměrně přísně jsou upraveny fyzické zásahy na zvířatech v zájmovém chovu a jejich chov jako takový. Poslední podkapitola se zabývala centrálním registrem, respektive jeho neexistencí. Ačkoliv již bezmála dva roky existuje povinnost chovatelů čipovat psy a od začátku roku 2023 hlásit psy do centrální evidence psů, tato dosud není funkční. Existuje sice několik databází, ale při nalezení psa vyvstávají komplikace z důvodu nejednotnosti typů čipů a jejich nekompatibility se čtečkami těchto jednotlivých evidencí. Nezbyvá než doufat, že během roku 2024 se jednotná evidence skutečně spustí.

Právní úpravu v oblasti ochrany zvířat a správního trestání v České republice na základě této práce hodnotím jako kvalitní. Prostřednictvím komplexní právní analýzy a kritického zhodnocení jak domácích, tak mezinárodních praktik, se tato práce snaží přispět k probíhající diskusi o právech zvířat. Poskytuje přesvědčivý argument pro pokračující právní a kulturní evoluci směrem k spravedlivějšímu a soucitnějšímu rámci pro pohodu zvířat v České republice. Zastává názor, že společnost, kde jsou právní ochrany poskytované zvířatům účinné, odráží hlubší společenský respekt ke všem formám života.

Seznam literatury

Seznam použitých monografií, odborných časopisů a komentářů

- STEJSKAL, Vojtěch, LESKOVJAN, Martin. Člověk a zvíře – v zajetí či v péči? Aktuální právní a věcné otázky nakládání se zvířaty. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010, 118 s.
- MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, 492 s.
- FRANCOVÁ, Jana. *Lisabonská smlouva. Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii a smlouvy o fungování Evropské unie*. 2 vydání. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřad vlády české republiky, 2009, 539 s.
- POSPÍŠILOVÁ, Soňa. *Změny ve správním trestání po novele zákona na ochranu zvířat proti týrání*. Acta Iuridica Olomucensia, 2021, Vol. 16, No. 3
- SKŘIVÁNKOVÁ, Marcela a kol. *Veterinární zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 452 s.
- FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. Praha: Leges, 2017, 308 s.

Seznam použitých internetových zdrojů

- Evropský účetní dvůr. Přezkum č. 3: Přeprava živých zvířat v EU: výzvy a příležitosti [online], 2023, s. 8 [cit. 22. července 2023]. Dostupné z: <https://www.eca.europa.eu/cs/publications/RV-2023-03>
- HOFFMAN, Steven, et al. International treaties have mostly failed to produce their intended effects. *Proceedings of the National Academy of Sciences* [online], 2022, roč. 119, č. 32, s. 8 [cit. 19. července 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1073/pnas.2122854119>
- Zvláštní zpráva č. 31 Evropského účetního dvora. *Dobré životní podmínky zvířat v EU: překonávání rozporu mezi ambiciózními cíli a praktickou realizací* [online], 2018, s. 9 [cit. 22. července 2023]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/animal-welfare-31-2018/cs/>
- Přezkum č. 3 Evropského účetního dvora. *Přeprava živých zvířat v EU: výzvy a příležitosti* [online], 2023, s. 7 [cit. 22. července 2023]. Dostupné z: <https://www.eca.europa.eu/cs/publications/RV-2023-03>
- Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). Úřední věstník C 326 , 26/10/2012, s. 1-390. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX%3A12012E%2FTXT>

- PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace) [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2023, [cit. 25. 7. 2023]. Dostupné z: databáze beckonline.cz
- Důvodová zpráva k zákonu č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 114/2020 Dz [online]. Dostupné z: databáze beck-online.cz
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník, edice velké komentáře*. 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2012, [cit. 14. 8. 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz
- JAKOUBKOVÁ, Alžběta. Nové tendence v ochraně zvířat II. Trestněprávní aspekty týrání domácích mazlíčků [online]. právo21.cz, 30. 8. 2021 [cit. 16. července 2023]. Dostupné z: https://pravo21.cz/pravo/nove-tendence-v-ochrane-zvirat-ii-trestnepravni-aspekty-tyrani-domacich-mazlicku/#_ftn3
- Poslanci odhlasovali novelu trestního zákoníku, trest za týrání zvířat se zpřísní [online]. advokatnidenik.cz, 4. března 2020. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/04/poslanci-odhlasovali-novelu-trestniho-zakoniku-tresty-za-tyrani-zvirat-se-zprisni/>
- KOŘÍNEK, Štěpán. Posílení ochrany zvířat v reflexi trestného činu „chov zvířat v nevhodných podmínkách“. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2022. č. 2 [cit. 3. listopadu 2023]. Dostupné ze: databáze beck-online.cz
- LEGS. Posílení ochrany zvířat proti týrání. *Právní rozhledy* [online databáze], 2020, roč. 21, s. II [cit. 17. července 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz
- Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. VIII. volební období Sněmovní tisk č. 514. [online]. [18. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=514>
- Ministerstvo zemědělství ČR. *Vyjádření k častým chybám ve správních řízeních o správních deliktech (včetně přestupků) podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů*. eAgri. [online]. 2011. [18. 9. 2023]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/105889/Caste_chyby_sprav_del.pdf
- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR [cit. 1. září 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=72&CT1=0>

- JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK Pavel. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář*, 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: databáze beck-online.cz
- HENDRYCH, Dušan. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2009 [cit. 13. října 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz
- Kancelář veřejného ochránce práv. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv, ochrana zvířat* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 38. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/media/sbornik_ochrana_zvirat.pdf
- Zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 12. září 2005. *Závěr č. 10. Vztah ustanovení § 1 odst. 2, § 180 odst. 1 a § 177 odst. 1 správního řádu* [online]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/10-2005-vztah-ustanoveni-1-odst-2-180-odst-1-a-177-odst-1-spravniho-radu.aspx
- POTĚŠIL, Lukáš a kol.: *Správní řád. Komentář*. 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 35. Dostupné z: databáze beck-online.cz
- Státní veterinární správa: *Informační bulletin č. 3/2023. Informace o programu ochrany zvířat. Situace v roce 2022* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib2303.pdf>
- Státní veterinární správa. *Jak postupovat v případech týrání zvířat. Informace pro obce s rozšířenou působností* [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/zvirata/Prirucka-ORP-2019.pdf>
- *Animal welfare: What is it?* [online]. American Veterinary Medical Association [cit. 25. července 2023]. Dostupné z: <https://www.avma.org/resources/animal-health-welfare/animal-welfare-what-it>
- Farm Animal Welfare Education Centre. *What is animal welfare?* [online]. fawec.org, June 2012 [cit. 25. července 2023]. Dostupné z: <https://www.fawec.org/en/technical-documents-general-concepts/106-what-is-animal-welfare>
- Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161699>
- HUSSEINI, Faisal a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání (1. aktualizace) [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2021. [cit. 7. listopadu 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz

- Association Against Animal Factories: *Animal Protection amended into Austrian Constitution* [online]. vgt.at, 11. prosince 2007 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://vgt.at/en/work-constitution.php>
- Austria to ban online ads offering pets for sale [online]. thelocal.at, 23. února 2017 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://www.thelocal.at/20170223/austrias-new-animal-protection-act-will-ban-advertising-pets-for-sale-on-online-platforms>
- EU Dog and Cat Alliance. *National Legislation in Austria* [online]. Dostupné z: https://dogandcatwelfare.eu/media/filer_public/6b/00/6b002dab-d85e-4bbc-85f8-b789efb2e12a/austria.pdf
- Animal Protection Index. *Recognition of animal sentience and prohibition of animal suffering* [online]. worldanimalprotection.org, 10. března 2020 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://api.worldanimalprotection.org/country/austria>
- ČTK. *Psi budou mít registr, údaje o majiteli запиše veterinář po čipování nebo očkování* [online]. zpravy.aktualne.cz, 10. srpna 2022 [cit. 20. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/psi-budou-registrovani-v-evidenci-veterinarni-komory-schvali/r~a704c01e18af11edba63ac1f6b220ee8/>
- Komora veterinárních lékařů České republiky. *Centrální evidence psů v novele veterinárního zákona* [online]. vetkom.cz, 16. července 2022 [cit. 20. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://vetkom.cz/zpravy/vetinfo/centralni-evidence-psu-v-novele-veterinarniho-zakona-n466094.htm>
- Nadace na ochranu zvířat. *Aktuální poznatky a otázky v oblasti ochrany zvířat proti týrání* [online]. KONFERENCE: Aktuální poznatky a otázky v oblasti ochrany zvířat proti týrání, 22. února 2018. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/projekt_ESF/00_2018_VA/KONFERENCE/02_22_Ochrana_zvirat/prezentace_fin/12_Cipovani_a_evidence_psu_-_legislativa_navrhy_reseni_praxe_prinos_E_Coufalova.pdf
- Náhrady - předběžná náhradní péče. *Úhrada nákladů spojených se zajištěním předběžné náhradní péče ministerstvem* [online]. eagri.cz [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/ochrana-zvirat/obce-nahrady-vyhlasky/nahrady-predbezna-nahradni-pece>.
- Státní veterinární správa. *Ochrana pohody zvířat, welfare* [online]. svscr.cz [cit. 17. března 2024]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ochrana-pohody-zvirat-welfare/>.

Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 77/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (veterinární zákon)
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě ze dne 13. 12. 1968
- Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu ze dne 13. 11. 1987
- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 89/2012 Sb., zvláštní část, str. 647
- Zákon č. 246/1992 Sb., České národní rady na ochranu zvířat proti týrání, ve znění účinném od 29. 5. 1992 do 30. 6. 1993
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (přestupkový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
- Spolkový zákon na ochranu zvířat/Bundesgesetz über den Schutz der Tiere (BGBl. I Nr. 118/2004)
- Nařízení č. 882/2004 EU ze dne 29. dubna 2004, dostupné z: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004R0882-20140630

Seznam judikatury

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. NS 6 Tdo 1014/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února. 2017, sp. zn. 3 Tdo 48/2017
- Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 1995, č. j. 6 To 133/94
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. října 1998, sp. zn. 5 A 37/96-, [SJS 396/1999]
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. března 2009, sp. zn. 9 As 50/2008-64

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. prosince 2007, sp. zn. 4 As 40/2007-53, [1529/2008 Sb. NSS]
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. března 2004, sp. zn. II. ÚS 788/02, [38/2004 USn.], bod III
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. ledna 2009, sp. zn. 1 As 96/2008-115, [1856/2009 Sb. NSS]
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. února 2010, sp. zn. 4 Ads 123/2009-99
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 8 To 657/2011
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 9 Ca 60/2004.

Ostatní použité zdroje

- Sdělení č. 116/2003 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské dohody o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely
- Sdělení č. 21/2000 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely
- Sdělení č. 114/2003 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské dohody o ochraně jatečných zvířat
- Sdělení č. 20/2000 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě

Abstrakt

Diplomová práce na téma „Ochrana zvířat ve správním právu se zaměřením na problematiku správního trestání“ se zabývá problematikou právní úpravy správněprávní ochrany zvířat v České republice.

Cílem práce bylo prozkoumat analýzu současné právní regulace v oblasti vztahu člověka a zvířete z pohledu správního práva se zaměřením na problematiku správního trestání. Téma je aktuální, neboť protiprávní jednání namířené proti zvířeti je častým jevem objevujícím se ve společnosti.

Podstatná část diplomové práce se zaměřuje na ochranu zvířete z pohledu správního práva. Práce je doplněna o poznatky, které jsou založené na odpovědích pracovníků krajských veterinárních správ pro lepší ilustraci problematiky z pohledu praxe.

Abstract

The diploma thesis on "Animal Protection in Administrative Law with a Focus on the Issue of Administrative Punishment" deals with the issue of legal regulation of the administrative protection of animals in the Czech Republic.

The aim of the thesis was to examine the analysis of the current legal regulation in the field of the relationship between man and animal from the perspective of administrative law with a focus on the issue of administrative punishment. The topic is current, as unlawful acts against animals are a frequent phenomenon occurring in society.

A substantial part of the thesis focuses on the protection of the animal from the perspective of administrative law. The thesis is supplemented with findings based on the answers of the staff of the regional veterinary administrations to better illustrate the issue from the perspective of practice.

Klíčová slova

Ochrana zvířat proti týrání, správní právo, zvíře, přešupek, řízení o přešupku, správní trestání, pachatel, správní dozor

Key words

Protection of animals against cruelty, administrative law, animal, offence, offence proceedings, administrative punishment, offender, administrative supervision